

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา

หมู่บ้านสีมุ่ม หมู่ 1 ตำบลสีมุ่ม
อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

นางเกษมศรี หมวกทอง

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ปีการศึกษา 2544

บทคัดย่อ

นางเกษมศรี หมวกทอง : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา

หมู่บ้านสีมูม หมู่ที่ 1 ตำบลสีมูม อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

อาจารย์ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.อรชุน ไชยเสนาะ , 64 หน้า

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านสีมูม หมู่ที่ 1 ในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อได้ทราบว่าเงิน 1 ล้านบาทส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินทุนของหมู่บ้าน และเพื่อทราบพฤติกรรมศึกษาข้อมูลพื้นฐาน และทราบปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งการประเมินโครงการครั้งนี้เป็นการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ที่ว่าด้วยพฤติกรรมของมนุษย์ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านสีมูม ได้ค้นแบบทางความคิดเชิงระบบที่เรียกว่า (ซีพีพีโมเดล) โดยประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการประเมินโครงการครั้งนี้ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์สังเกต การจัดเวทีประชาคมหมู่บ้าน โดยใช้เครื่องมือ (บร.1-12) จากจำนวนครัวเรือน 124 ครัวเรือน ประชากร 611 คน ซึ่งได้ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน สีมูมหมู่ที่ 1 ดังนี้

ผลการประเมินโครงการปรากฏว่า กองทุนหมู่บ้านมีผลกระทบโดยตรง ได้แก่ มีเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน ทำให้มีประสบการณ์ในการทำงานร่วมกัน ทำให้ชุมชนเข้มแข็ง มีความสามัคคีเป็นแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ ช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสให้สามารถสร้างงาน สร้างรายได้ ทำให้ชุมชนกล้าคิดกล้าทำ โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทำให้คณะกรรมการรู้จักการบริหารจัดการทำผลกำไรสู่การพัฒนาชุมชน ขจัดปัญหาเงินนอกระบบ กรรมการเกิดการเสียสละ รับผิดชอบ เข้าใจระเบียบกองทุน ส่วนผลกระทบโดยอ้อม ได้แก่ เนื่องจากไม่มีผลตอบแทน ไม่มีงบประมาณในการดำเนินงาน เงินไม่เพียงพอให้สมาชิกกู้ ระบบบัญชีขาดบุคลากรที่มีความรู้ ประชาชนบางส่วนไม่ให้ความร่วมมือ มีระเบียบขั้นตอนมากปฏิบัติยาก ดังนั้นเพื่อให้เงิน 1 ล้านบาทยังคงอยู่ ควรสร้างจิตสำนึกที่ดีให้กับชุมชน เพื่อความเข้มแข็ง ความสามัคคี การอยู่ร่วมกันอย่างสันติ มั่นคงตลอดไป

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา ..2544.....

ลายมือชื่อนักศึกษา ..เกษมศรี หมวกทอง.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ..OK.....

ลายมือชื่ออาจารย์นิเทศก์ ..อรชุน ไชยเสนาะ.....

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษาและกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการของสำนักงานเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....

(ผ.ศ.ดร.อรุณ ไชยเสนะ)

กรรมการสอบ

.....

(นายอาทิตย์ กุณศรีสุข)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตร สาขาการจัดการและประเมินโครงการ

.....
(.....)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

๕ / ๓.๕. 25๕5

วันที่ เดือน.....พ.ศ.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เนื่องจากความกรุณาของบุคคลหลาย ๆ ฝ่าย ผู้ประเมินโครงการขอกราบขอบพระคุณกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานประเมินโครงการ อาทิเช่น

- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรชุน ไชยเสนะ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
- นายอาทิตย์ คุณศรีสุข อาจารย์นิเทศก์
- นายอำเภอเมืองนครราชสีมา
- พัฒนาการชุมชน อำเภอเมืองนครราชสีมา
- กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ประธานกองทุนหมู่บ้าน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

ที่ให้ข้อมูลและขอบพระคุณพี่น้องในหมู่บ้านสีมม หมู่ที่ 1 ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ต่าง ๆ

ท้ายนี้ ขอขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดี ตลอดจนทำให้ผู้ทำสารนิพนธ์ประสบความสำเร็จในชีวิต

ผู้ประเมินโครงการ

นางเกษมศรี หมวกทอง

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

สารบัญ

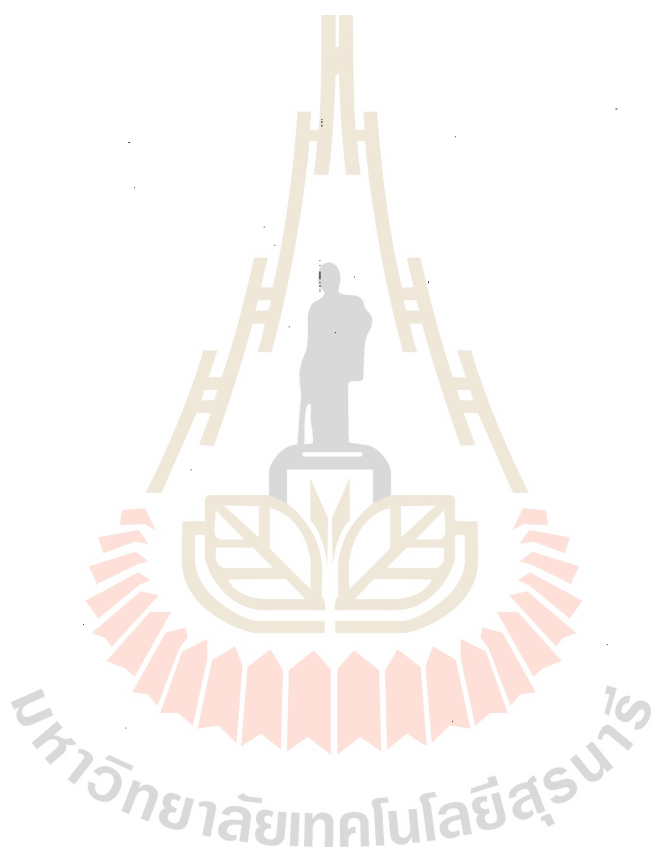
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
หน้าอำนวยการ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
1. หลักการและเหตุผล	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	1
3. กรอบความคิดทฤษฎี	2
4. วิธีดำเนินการ	2
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับ	3
บทที่ 2 ปรีทรรศน์วรรณกรรมและผลงานที่เกี่ยวข้อง	4
1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	4
2. ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	5
3. หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	6
4. หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบชีพพีโมเดล	7
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ	9
1. วิธีการประเมินโครงการ	9
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	13
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ	14
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ	16
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล	18
6. การวิเคราะห์ข้อมูล	18
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ	20
1. ผลการประเมินบริบทชุมชน	20
2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม	27
3. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้	33

4. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	35
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	38
1. สรุป	38
2. อภิปรายรายงานผล	39
3. ข้อเสนอแนะ	41
บรรณานุกรม	43
ภาคผนวก	44
ภาคผนวก ก ระเบียบสำนักงานนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544	45
ภาคผนวก ข ระเบียบกองทุนหมู่บ้านสืมนม หมู่ที่ 1	59
ภาคผนวก ค แผนที่หมู่บ้านสืมนม หมู่ที่ 1	63

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1 ประหารและกลุ่มตัวอย่างในการประเมินโครงการ

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

ความยากจนของประชาชนในชนบทและชุมชนเมืองคือการไม่มีทุน และขาดโอกาสที่จะเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพื่อนำมาพัฒนาอาชีพ สร้างงานสร้างรายได้ ลดค่าใช้จ่าย ตลอดจนบรรเทาเหตุฉุกเฉิน และความจำเป็นเร่งด่วน รัฐบาลโดยการนำของ พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตรเป็นนายกรัฐมนตรีมีเจตนารมณ์ที่จะแก้ไขปัญหาความยากจน โดยได้กำหนด นโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สำหรับเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยรัฐบาลได้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนละ 1 ล้านบาท พร้อมเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถ ในการจัดระบบบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองกันเอง

เพื่อจะทราบว่าโครงการกองทุนหมู่บ้านของบ้านสีมู หมู่ที่ 1 ตำบลสีมู อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมาจะบรรลุวัตถุประสงค์ ตามเจตนารมณ์ข้างต้นมากน้อยเพียงใด ผู้ทำสารนิพนธ์นางเกษมศรี หวมทอง นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต ได้รับโอกาสเข้ามาประจำอยู่ในหมู่บ้านและเป็นเพียงผู้เขียนเรียบเรียงรายงานการประเมินในรูปแบบสารนิพนธ์ (Substantive Report) เพื่อแสดงให้เห็นความสำเร็จตลอดจนจุดอ่อนที่ควรปรับปรุงของหมู่บ้าน

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อได้ทราบว่าเงินทุน 1 ล้านบาท ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการการเงินทุนของหมู่บ้านสีมู หมู่ที่ 1 ได้เท่าใด
2. เพื่อทราบพฤติกรรมของประชาชนหมู่ที่ 1 ตำบลสีมู อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ในการนำเงินทุนที่ได้รับการจัดสรรว่านำไปประกอบอาชีพสำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงานสร้างรายได้ หรือลดค่าใช้จ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน สำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิการที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนอย่างไร
3. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้านและชุมชนเมืองหมู่บ้านสีมูหมู่ที่ 1 ตำบลสีมู อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
4. เพื่อทราบว่าปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านสีมู หมู่ที่ 1 ต.สีมู อ.เมือง จ.นครราชสีมา

3. กรอบทฤษฎีแนวความคิด

ผู้ทำสารนิพนธ์ได้ทำการประเมินในรูปแบบการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Social Sciences) และใช้กรอบความคิดรูปแบบการประเมินของสตีฟเฟิลบีมที่เรียกว่า ชิพพ์โมเดล (CIPP Model) การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านครั้งนี้ดำเนินการประเมินโดยใช้แนวทางของแบบจำลองชิพพ์ (CIPP Model) โดยมุ่งแต่ละด้านดังนี้

1. บริบท (Context) เป็นการประเมินสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการหรืองานนั้น เช่น ความจำเป็นในการจัดทำโครงการ ความเหมาะสมของโครงการ ความเป็นไปได้ของโครงการหรืองานนั้น

2. ปัจจัยเบื้องต้น (Input) เป็นการประเมินปัจจัยที่ใช้ในการดำเนินงานว่ามีความพร้อม ความเพียงพอมากน้อยเพียงใด พิจารณาและคุณภาพโดยมากจะเกี่ยวกับเงิน คน วัสดุ และการจัดการ

3. กระบวนการ (Process) เป็นการประเมินเกี่ยวกับกระบวนการทำงานโครงการพิจารณาทั้งความเป็นไปได้ของวิธีการและปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น

3. ผลผลิต (Product) เป็นการประเมินเกี่ยวกับผลการดำเนินงานทั้งในด้านผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น พฤติกรรมและผลกระทบของโครงการ

4. วิธีการดำเนินการ

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาให้เข้าใจเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ขั้นที่ 2 ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านในชุมชนท้องถิ่นที่ผู้ทำสารนิพนธ์ปฏิบัติ

งานที่ หมู่ที่ 1 ตำบลสีมูม อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

ขั้นที่ 3 ใช้ชิพพ์โมเดลวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้าน และกำหนดตัวบ่งชี้ตลอดจนตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูล

ขั้นที่ 4 เก็บรวบรวมข้อมูล 2 ลักษณะคือ

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ เช่น รายได้ของครอบครัว จำนวนครอบครัว เป็นต้น

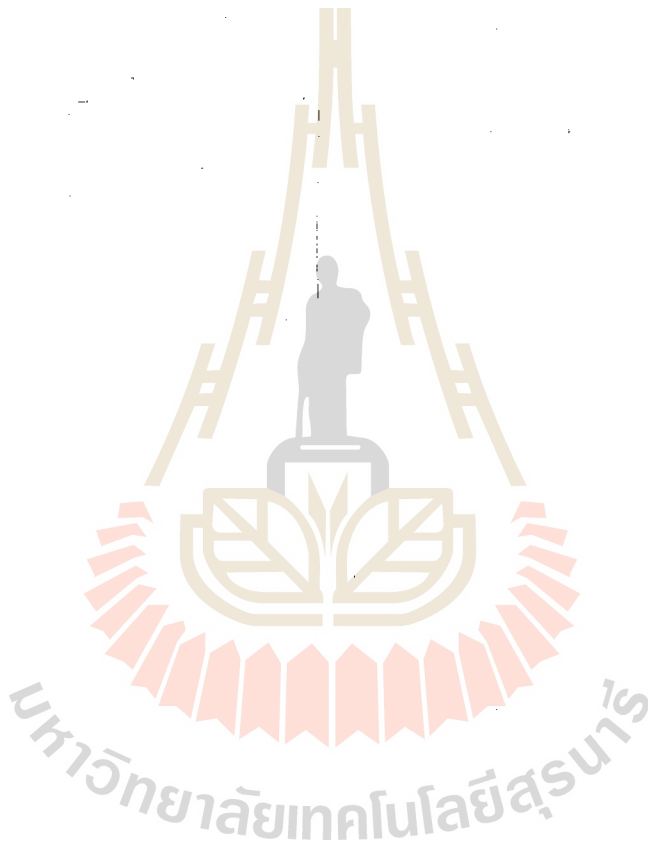
2. ข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากการบรรยายความเกี่ยวกับความคิดเห็น เจตคติ ซึ่งมีวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่แตกต่างจากข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์คุณลักษณะ การวิเคราะห์เนื้อหา เป็นต้น

ขั้นที่ 5 การประมวลสังเคราะห์ข้อมูล

ขั้นที่ 6 การเขียนสารนิพนธ์

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

1. ได้รับทราบรูปแบบ กระบวนการ ในการจัดการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
2. ได้รับทราบภูมิหลังของหมู่บ้าน ความเป็นมา ความต้องการของประชาชน ทั้งทางด้านการสาธารณสุข ด้านสาธารณสุขปกค ด้านเศรษฐกิจ ด้านทรัพยากรธรรมชาติ และโครงสร้างพื้นฐานของหมู่บ้านสีมม หมู่ที่ 1 ตำบลสีมม อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
3. ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคและสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน

บทที่ 2

ปริทรรศน์วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1 นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

นโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล ซึ่งได้แถลงต่อรัฐสภาในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุนสร้างอาชีพเสริมและรายได้ ให้แก่ประชาชน ในชุมชนและวิสาหกิจขนาดเล็ก

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นนโยบายของรัฐบาลซึ่งมี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านการ เรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม และการแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพทั้งด้าน เศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โดยรัฐบาลจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง กองทุนละ 1 ล้านบาท พร้อมเสริมสร้างและ พัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถ ในการจัดระบบบริหารจัดการเงินกองทุนหมุน เวียน ในหมู่บ้านและชุมชนเมืองกันเอง

1.2 หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

นโยบายดังกล่าวจะประสบความสำเร็จได้ ควรประกอบด้วยหลักสำคัญ 4 ประการ คือ

- 1) ความพร้อม ความสนใจ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 2) ความพร้อมของคณะกรรมการกองทุนที่เน้นความพร้อมของบุคคลทั้งในด้านความรู้ และ ประสบการณ์ในการบริหารจัดการกองทุน
- 3) ความพร้อมของระบบการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานของคณะกรรมการ กองทุนโดยสมาชิก
- 4) ความพร้อมของการบริหารจัดการ ที่สอดคล้องและเกื้อกูลกัน ระหว่างกองทุนหมู่บ้านหรือ ชุมชนเมืองกับกองทุนอื่น ๆ ที่หน่วยงานราชการจัดตั้งขึ้น ในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

1.3 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีดังนี้

- 1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วนและสำหรับการ นำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน
- 2) ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบ และ บริหารจัดการเงินทุนของตนเอง

3) เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในการเรียนรู้และคิดริเริ่มเพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพ และส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

4) เพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

5) ประชาชนในท้องถิ่นมีศักยภาพ และความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2. ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมี 3 ระเบียบ คือ

2.1 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544

หมวดที่ 1 ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. เกี่ยวกับเรื่องคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
2. เกี่ยวกับการดำรงตำแหน่งคณะกรรมการ และผู้ทรงคุณวุฒิ
3. เกี่ยวกับเรื่องการพ้นจากตำแหน่ง
4. เกี่ยวกับเรื่องอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ

หมวดที่ 2 ว่าด้วยเรื่องสำนักคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. เกี่ยวกับเรื่องสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
2. เกี่ยวกับอำนาจ หน้าที่ของสำนักคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

2.2 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ว่าด้วยการจัดตั้งและการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติและแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544

ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ว่าด้วยการจัดตั้งและการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติและแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 ประกอบด้วย 9 หมวด ดังนี้

- 1) ชื่อความทั่วไป เกี่ยวกับความหมายและคำจำกัดความ
- 2) เกี่ยวกับเรื่องหลักการ วัตถุประสงค์ และแนวทางการดำเนินงานของ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
- 3) คณะอนุกรรมการสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 4) คณะอนุกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัด

- 5) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 6) กองทุนและสมาชิกกองทุน
- 7) การกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 8) การทำบัญชีและการตรวจสอบ
- 9) บทเฉพาะกาล

มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

1. ปรึษาหรือหลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
2. วัตถุประสงค์ในการดำเนินการ
3. กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน
4. หลักเกณฑ์ในการพิจารณาอนุมัติให้คณะกรรมการกองทุนเริ่มเข้าบริหารจัดการ และเบิกจ่ายเงินจากบัญชีกองทุนหมู่บ้านหรือบัญชีกองทุนชุมชนเมือง

2.3 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง หมู่ที่ 1 ตำบลสีมูม อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

1. ว่าด้วยเรื่องการรับสมัครสมาชิก
2. ว่าด้วยเรื่องการคัดเลือกคณะกรรมการ
3. ว่าด้วยเรื่องการปล่อยเงินกู้
4. ว่าด้วยเรื่องการชำระเงินกู้
5. ว่าด้วยเรื่องการขาดการเป็นสมาชิก
6. ว่าด้วยเรื่องการติดตามตรวจสอบการใช้เงินกู้
7. การจัดสรรผลกำไร

3. หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. แบบติดตามสังเกตการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของบ้านสีมูม หมู่ที่ 1 ตำบลสีมูม อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

ผู้ใหญ่บ้านเรียกหัวหน้าครอบครัวในหมู่บ้านครัวเรือนละ 1 คน เพื่อเปิดเวทีชาวบ้านคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน โดยจะต้องมีหัวหน้าครัวเรือนจำนวนไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของครัวเรือนทั้งหมดในหมู่บ้านเข้าร่วมประชุม

ที่ประชุมชาวบ้านเป็นผู้กำหนดวิธีการเลือกสรรคณะกรรมการหมู่บ้านให้เป็นไปตามมติของเวทีชาวบ้าน โดยเลือก กรรมการได้ 10 คน และกรรมการทำการคัดเลือกประธาน รองประธาน

เหรียญกษาปณ์ เลขา ประชาสัมพันธ์ กรรมการ ครบทุกตำแหน่ง มีผู้ร่วมประชุมกองทุนหมู่บ้านสีมูมทั้งหมด 98 หลังคาเรือน

2. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ประเมินความพร้อมด้านต่างๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามสภาพความเป็นจริง สำหรับหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะต้องมีความพร้อมในด้านต่างๆ

3. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. สมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้เงินจากกองทุนต้องจัดทำคำขอกู้โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้
2. คณะกรรมการอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งไม่เกินจำนวนสองหมื่นบาทผู้กู้รายใดมากกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ให้คณะกรรมการกองทุนเรียกประชุมสมาชิกเพื่อให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป แต่ทั้งนี้การอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งต้องไม่เกินจำนวนห้าหมื่นบาท
3. ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติอนุมัติเงินกู้ยืมตามคำขอทั้งหมดหรือบางส่วน ให้บันทึกความเห็นในแบบคำขอกู้ยืมเงิน พร้อมทั้งส่งสำเนาแบบคำขอกู้ยืมเงินตลอดจนเงื่อนไขและรายละเอียดในการอนุมัติเงินกู้ แจ้งให้ผู้ขอกู้และธนาคารรับทราบ โดยเร็ว
4. คณะกรรมการกองทุนอาจเรียกหลักประกันเงินกู้ ไม่ว่าจะส่วนบุคคลหรือทรัพย์สินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด
5. ให้คณะกรรมการกองทุนกำหนดอัตราดอกเบี้ยตามมติที่ประชุม
6. การชำระคืนเงินกู้ต้องไม่เกิน 1 ปี พร้อมดอกเบี้ย
7. ในกรณีที่ผู้กู้ผิดสัญญาให้มีเบี้ยปรับ
8. ในกรณีที่ผู้กู้นำเงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ของโครงการให้คืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยเต็มจำนวนโดยทันที

4. หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบชีพพีโมเดล

1. รูปแบบการประเมินชีพพีโมเดลของนิศา ชูโต ได้สรุปรูปแบบการประเมินแบบชีพพีโมเดล "ในหนังสือการประเมินโครงการ Program evaluation (นิศา ชูโต, 2527) ดังนี้ CIPP (context ,Input , Process , Product) Model ซึ่งเน้นว่าการประเมินเป็นขบวนการต่อเนื่องในการหาข้อมูลและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับโครงการเพื่อหาจากเรื่องที่เป็นประโยชน์เพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร

2. รูปแบบการประเมินแบบซิปพ์โมเดล จำเนียร สุขหลาย และคณะ ได้สรุป "รูปแบบการประเมินแบบ ซิปพ์โมเดล" ในหนังสือรวมบทความทางการประเมินโครงการ (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, (บรรณาธิการ), 2544 : 221-234) ดังนี้

2.1 วัตถุประสงค์ของการประเมินคือ การให้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีรายละเอียดที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ

2.2 ชนิดของการตัดสินใจที่แตกต่างกันต้องออกแบบการประเมินที่แตกต่างกันจึงควรใช้รูปแบบการประเมินที่มีประสิทธิผลและเป็นรูปแบบทั่ว ๆ ไป

2.3 ในกรณีที่รูปแบบการประเมินมีความแตกต่างกันในด้านเนื้อหา (Content) ควรใช้ขั้นตอนของการติดตามผลดังนี้ คือวิเคราะห์รวบรวมนำเสนอ

2.4 การตัดสินใจประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้ คือ ขั้นตอนการวิเคราะห์ ออกแบบเลือกและปฏิบัติ จึงจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลจากการประเมินดังนั้น จึงต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างนักประเมินและผู้ตัดสินใจ

2.5 เพื่อที่จะให้ได้มาซึ่งคำตอบในการตัดสินใจ การออกแบบการประเมินจึงควรคำนึงถึงเกณฑ์ที่มีความตรงภายใน ความตรงภายนอก ความเที่ยง และมีความเป็นปรนัย

2.6 การประเมินที่เป็นกระบวนการต่อเนื่องเป็นวัฏจักร (Cycle) ต้องใช้กับโครงการที่เป็นระบบ

3. รูปแบบการประเมินแบบซิปพ์โมเดล (บุญธรรม กิจปริดาปริสุทธิ, 2543) ได้ดังนี้

1. Context Evaluation เป็นการประเมินสภาพการณ์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการหรืองานนั้น เช่น ความจำเป็นในการจัดทำโครงการ ความเหมาะสมของโครงการ ความเป็นไปได้ของโครงการหรืองานนั้น

2. Input Evaluation เป็นการประเมินปัจจัยที่ใช้ในการดำเนินงานว่ามีความพร้อม ความเพียงพอมากที่สุดเพียงใด พิจารณาและคุณภาพ โดยมากจะเกี่ยวกับเงิน คน วัสดุ และการจัดการ

3. Process Evaluation เป็นการประเมินเกี่ยวกับกระบวนการทำงานโครงการ พิจารณาทั้งความเป็นไปได้ของวิธีการและปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น

4. Product Evaluation เป็นการประเมินเกี่ยวกับผลการดำเนินงานทั้งในด้านผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น พฤติกรรมและผลกระทบของโครงการ

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้เป็นการศึกษารายกรณีเฉพาะบ้าน สีมุม หมู่ 1 ต.สีมม อ.เมือง จ.นครราชสีมา ซึ่งผู้จัดทำสารนิพนธ์ได้เข้าปฏิบัติงานตั้งแต่เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2544 ในโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีวิธีการประเมินดังนี้

ตอนที่ 1 วิธีการประเมินโครงการ

การวิเคราะห์ระบบ (System Analysis Approach) ในการวิเคราะห์นั้นจะต้องมุ่งถึงผลที่จะได้จากโครงการและพยายามหาความเกี่ยวข้องของรูปแบบของแผนงานที่วางในโครงการกับตัวบ่งชี้ต่าง ๆ ข้อมูลต่าง ๆ และผลที่จะเกิดจากโครงการต้องวัดได้ในเชิงปริมาณและหาสาเหตุที่เป็นเรื่องของเหตุและผลได้ การใช้การวิเคราะห์ทางสถิติ และวิธีการที่ใช้ส่วนใหญ่มักจะเป็นเทคนิคการทดลองเพื่อดูผลของการวางแผนแบบต่าง ๆ ในสภาพการณ์ทางธรรมชาติ

รูปแบบนี้ได้นิยมใช้แพร่หลายและพัฒนาเป็นระบบที่ใช้ในการวัดผลโครงการของรัฐบาลสหรัฐอเมริกาทั้งโครงการทางทหารและทางบริการสังคมตั้งแต่ปี ค.ศ. 1965 ซึ่งใช้เป็นเครื่องช่วยการตัดสินใจทำโครงการต่าง ๆ ของรัฐบาลให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น การประเมินคือเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการ การวางแผน การพัฒนานโยบาย และการจัดการเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรให้ได้ประโยชน์สูงสุดอย่างมีระบบ

โดยทั่วไป จะต้องมีข้อตกลงเห็นพ้องเบื้องต้นเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และผลที่คาดว่าจะได้รับการวัดผลของโครงการ คือ การหาความเกี่ยวข้องทางเหตุผลของปัจจัยในการปฏิบัติจัดทำโครงการกับผลของโครงการ โดยการใช้เทคนิคการทดลองของวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ผลที่เกิดจากโครงการจะถูกวัดทางด้านต่าง ๆ ทั้งทางสังคมจิตวิทยาและทางเศรษฐกิจ ฯลฯ และเปรียบเทียบกับค่าใช้จ่ายในโครงการทางด้านต่าง ๆ เพื่อประเมินค่าเปรียบเทียบผลที่เกิดเป็นค่าของเงินที่ใช้ต่ำสุดและการให้ประสิทธิภาพสูงสุด

การประเมินเป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนงานและเป็นการประเมินแบบเบ็ดเสร็จทุก ๆ ด้าน เพื่อตอบคำถามเกี่ยวกับการวางแผนโครงการติดตามงานผลที่เกิดจากโครงการและประสิทธิภาพทางการใช้ทรัพยากร

รูปแบบการประเมินแบบนี้นิยมใช้ในการวัดผลโครงการวัดผลโครงการทางด้านบริการสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โครงการของรัฐบาล และสามารถจะถือได้ว่าเป็นกระบวนการทางสังคมศาสตร์ มาเป็นประโยชน์ในการจัดการกับบริการทางด้านบริการสังคมมากกว่ารูปแบบอื่น ๆ

รูปแบบที่ประยุกต์ใช้ในการประเมินครั้งนี้ คือ ซิฟฟ์โมเดล ตามกรอบแนวคิดทฤษฎีที่ได้เสนอไว้ในบทที่ 1 ซึ่งประกอบด้วย

แบบจำลองซิฟฟ์จะประเมินในด้านต่าง ๆ ดังนี้ คือ

1. การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) ซึ่งจะช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนในการกำหนดวัตถุประสงค์

2. การประเมินปัจจัย (Input Evaluation) เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้างเพื่อกำหนดรูปแบบของโครงการ

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการตัดสินใจในด้านการประยุกต์ใช้เพื่อควบคุมการดำเนินการของโครงการ

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) จะช่วยในการตัดสินใจเพื่อตัดสินใจและดูผลสำเร็จของโครงการ

การประเมินด้านต่าง ๆ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การประเมินบริบทหรือสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) การประเมินสถานะแวดล้อมเป็นรูปแบบพื้นฐานของการประเมินโดยทั่วไป เป็นการประเมินเพื่อให้ได้มาซึ่งเหตุผล เพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยจะเน้นในด้านความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ความต้องการ และเงื่อนไขที่เป็นจริงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม นอกจากนี้ ยังช่วยในการวินิจฉัยปัญหา เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานที่จะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ การประเมินสถานะแวดล้อมนี้มีลักษณะเด่น ๆ ที่สำคัญมากมาย จัดเป็นการวิเคราะห์ขนาดใหญ่ (Macro Analytic) เป็นตัวกำหนดขอบเขตของการประเมิน การบรรยายและการวิเคราะห์สถานะแวดล้อม นอกจากนี้ ยังช่วยให้ทราบถึงตัวแปรที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญสำหรับการบรรลุเป้าหมาย การประเมินสถานะแวดล้อม ทำให้ได้มาซึ่งการเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์โดยอาศัยการวินิจฉัย และการจัดเรียงลำดับปัญหาให้สอดคล้องกับความต้องการของที่ประชุมและสถานการณ์

วิธีการประเมินสถานะแวดล้อมมี 2 วิธี คือ

1. Contingency Mode ซึ่งเป็นการประเมินสถานะแวดล้อม เพื่อหาโอกาสและแรงผลักดันจากภายนอกระบบ เพื่อให้ได้ข้อมูลมาใช้ในการพัฒนา ส่งเสริมโครงการให้ดีขึ้น โดยใช้การสำรวจปัญหาภายในขอบเขตที่กำหนดอย่างกว้าง ๆ เช่น การสำรวจงานวิจัยและวรรณคดีที่เกี่ยวข้อง การประเมินค่านิยมของชุมชน ข้อเสนอแนะต่าง ๆ แนวโน้มของการพัฒนาเศรษฐกิจสถิติประชากร

๔๗๗ การสำรวจปัญหาเหล่านี้ ทำให้สามารถที่จะคาดการณ์เกี่ยวกับอนาคตซึ่งมีประโยชน์ในการวางแผนโครงการต่อไป คำถามที่ใช้ในการประเมินสถานะแวดล้อมแบบ Congruence Mode คือ คำถามประเภท “ถ้า....แล้ว”

2. Congruence Mode ซึ่งเป็นการประเมินโดยเปรียบเทียบระหว่างการปฏิบัติงานจริงกับวัตถุประสงค์ที่วางไว้ การประเมินแบบนี้ทำให้ทราบว่าวัตถุประสงค์ใดบ้างที่ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการจัดหาข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจว่าเหมาะสมของแผนงานต่าง ๆ ที่จัดขึ้น โดยดูว่า ข้อมูลนั้นจะมีส่วนช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมายของโครงการหรือไม่ ซึ่งมักจะประเมินในด้านต่าง ๆ คือ

1. ความสามารถของหน่วยงานหรือตัวแทนในการจัดโครงการ
2. ยุทธวิธีที่ใช้ในการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ
3. การได้รับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้โครงการดำเนินไปได้ เช่น หน่วยงานที่จะช่วยเหลือ เวลา เงินทุน อาคารสถานที่ อุปกรณ์เครื่องมือ

ผลที่ได้จากการประเมินปัจจัยเบื้องต้น คือ การวิเคราะห์รูปแบบของวิธีการที่ใช้ในการรูปของราคาและกำไร (Cost and Benefit) ที่จะได้รับ โดยการประเมินในด้านอัตรากำลัง เวลา งบประมาณ วิธีการที่มีศักยภาพ แต่ถ้าเป็นการประเมินด้านการศึกษา ผลกำไรอาจจะไม่อยู่ในรูปตัวเลขก็ได้ การประเมินปัจจัยเบื้องต้นนี้จะช่วยให้ข้อมูลที่จะตัดสินใจได้ว่า ควรตั้งวัตถุประสงค์เชิงปฏิบัติอย่างไร ใช้อัตรากำลังเท่าใดวางแผนงานและดำเนินการอย่างไร ซึ่งจะแตกต่างจากการประเมินสถานะแวดล้อมในแง่ที่ว่า การประเมินปัจจัยเบื้องต้นเป็นการทำเฉพาะกรณีนั้น ๆ และวิเคราะห์ภายในโครงการเท่านั้น

รูปแบบของคำถามที่ใช้ถามมีมากมาย เช่น วัตถุประสงค์จะกำหนดวิธีดำเนินการได้หรือไม่ และจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ วิธีการที่กำหนดสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ จะดำเนินการกับยุทธวิธีที่เลือกมาอย่างไร ฯลฯ คำถามต่าง ๆ เหล่านี้จะแสดงถึงความสำคัญของการประเมินข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยเบื้องต้นเพื่อที่จะได้เป็นตัวกำหนดยุทธวิธีเพื่อให้การดำเนินงานสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้โดยคำถามที่จะใช้มีตั้งแต่ระดับกว้าง ๆ และคำถามเฉพาะ

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เมื่อแผนดำเนินการได้รับการอนุมัติและลงมือทำ การประเมินกระบวนการจำเป็นต้องได้รับการเตรียมการเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) แก่ผู้รับผิดชอบและผู้ดำเนินการทุกลำดับขั้น การประเมินกระบวนการมีวัตถุประสงค์ใหญ่อยู่ 3 ประการ คือ

1. เพื่อหาและทำนายข้อบกพร่องของกระบวนการ หรือการดำเนินการตามขั้นตอนที่วางไว้
2. เพื่อรวบรวมสารสนเทศสำหรับผู้ตัดสินใจวางแผนงาน
3. เพื่อเป็นรายงานสะสมถึงการปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) มีจุดหมายเพื่อวัดและแปลความหมายของ ความสำเร็จไม่เฉพาะเมื่อสิ้นสุดวัฏจักรของโครงการเท่านั้น แต่ยังมีคามจำเป็นยิ่งในระหว่างการปฏิบัติ ตามโครงการด้วย

ระเบียบวิธีทั่ว ๆ ไปของการประเมินผลผลิตจะรวมสิ่งต่อไปนี้เข้าไว้ด้วยกัน คือ การดูว่าการ กำหนดวัตถุประสงค์นั้นนำไปใช้ได้หรือไม่ เกณฑ์ในการวัดที่สัมพันธ์กับวัตถุประสงค์นั้นนำไปใช้ได้หรือไม่ เกณฑ์ในการวัดที่สัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการทำกิจกรรมคืออะไร เปรียบเทียบผลที่ วัดมาได้กับมาตรฐานสัมบูรณ์ (Absolute Criteria) หรือมาตรฐานสัมพัทธ์ (Relative Criteria) ที่ กำหนดไว้ก่อนและทำการแปลความหมายถึงเหตุของสิ่งที่เกิดขึ้น โดยอาศัยรายงานจากการประเมิน สภาวะแวดล้อม ปัจจัย และกระบวนการร่วมด้วย

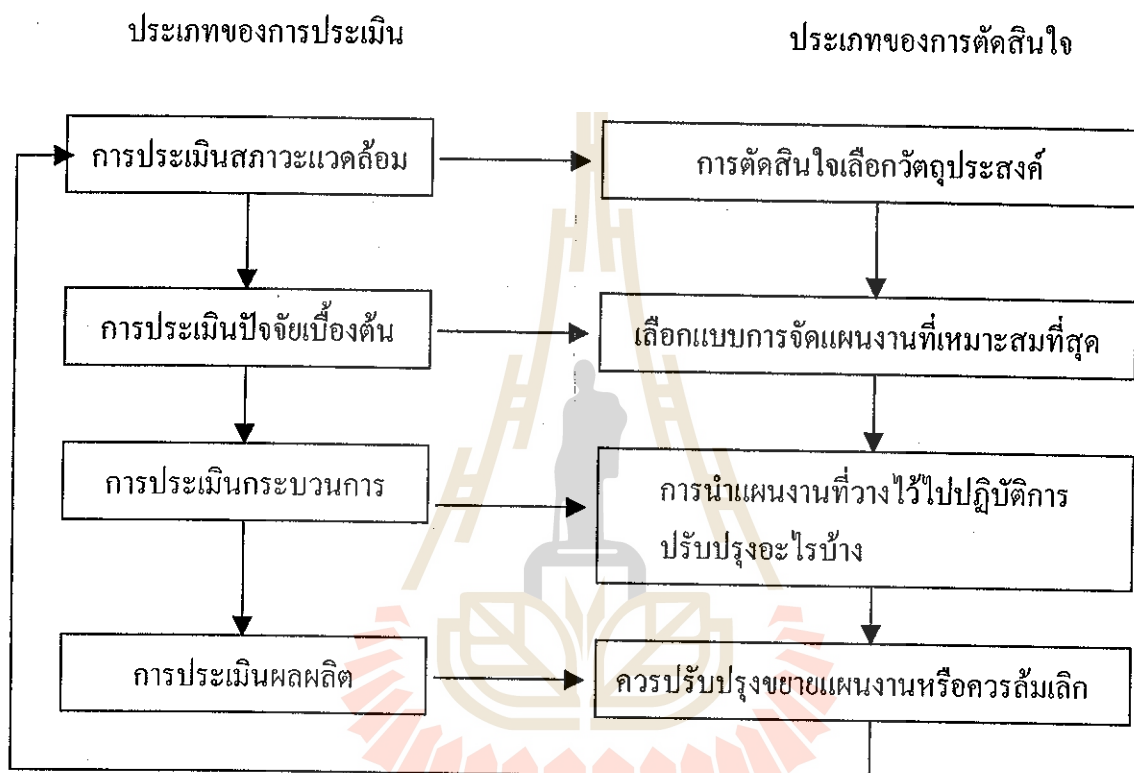
เกณฑ์นั้นอาจเป็นได้ทั้ง Instrumental Criteria หรือ Congruence Criteria ซึ่ง Scriven ได้ชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างของเกณฑ์ทั้งสอง ดังนี้

ก. Instrumental Criteria จะสัมพันธ์กับความสำเร็จที่อยู่ในระดับปานกลาง และมีส่วนช่วยให้เกิดสัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์ในที่สุด เช่น ก่อนที่แบบสอบจะถูกสร้างขึ้น รูปแบบของแบบ สอบและคำถามจำนวนมากในแบบสอบนั้นจะต้องได้รับการจัดทำขึ้นก่อนหรือก่อนที่นักเรียนจะสามารถอ่านคำว่า cake ได้อย่างเข้าใจ เขาจะต้องมีประสบการณ์เกี่ยวกับสิ่งที่เป็นความหมายของคำ มาก่อน

ข. Congruence Criteria จะเป็นเกณฑ์เกี่ยวกับเงื่อนไขเบื้องต้นที่ถูกกำหนดไว้ ซึ่งอาจเป็น อัตราการตกรอกของโรงเรียน ๆ หนึ่งที่เป็นอยู่ถูกลดลงให้ได้ระดับที่กำหนดไว้ โดยกลุ่มนักเรียน จะต้องได้รับคะแนนจากแบบสอบที่ระบุนมากกว่า หรือเท่ากับจำนวนที่กำหนด หรือจะต้องนำแผน การสอนใหม่เข้าไปใช้ในโรงเรียนนั้น การระบุเกณฑ์แบบนี้ขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้ตัดสินใจ โดยเฉพาะ

สรุปความสัมพันธ์ของประเภทการประเมินและประเภทของการตัดสินใจ

แผนภาพความสัมพันธ์ระหว่าง การประเมินกับการตัดสินใจในแบบจำลองซิป (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ 2525.)

การนำเอาแบบจำลองซิปไปใช้ประเมินทำได้ในโครงการ 3 ลักษณะ คือ

1. จัดหาโครงการ ศึกษาให้ประจักษ์ว่ามีปัญหาอะไรที่น่าจะทำ
2. โครงการที่มีอยู่แต่ยังไม่ได้ลงมือดำเนินการ
3. โครงการในระหว่างที่กำลังดำเนินอยู่

ตอนที่ 2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในบ้านสิมม หมู่ที่ 1 ต.สิมม อ.เมือง จ.นครราชสีมา ซึ่งมีสถานภาพและบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ กันดังต่อไปนี้

2.1 คณะกรรมการหมู่บ้าน	10 คน
2.2 สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	75 คน
- สมาชิกที่ได้รับอนุมัติให้กู้	59 คน

- สมาชิกทั่วไป 16 คน
- 2.3 ชาวบ้านที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุน
- ผู้นำชุมชน ผู้อาวุโส 5 คน

ตอนที่ 3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

การกำหนดตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ได้ กำหนดตัวชี้วัดตามความคิดเชิงระบบ แบบซิปป์โมเดล (CIPP Model) ประกอบไปด้วย 2 หน่วยระบบดังนี้

1. หน่วยระบบ A หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้
2. หน่วยระบบ B หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย

ดังนั้นในการกำหนดตัวชี้วัดเพื่อที่จะประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านสีมูมหมู่ที่ 1 แต่ละระบบ ประกอบไปด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ บริบท ปัจจัย กระบวนการและผลผลิตทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคลผู้กู้ดังนี้

ตัวชี้วัดหน่วยระบบ A

1. การประเมิน Context Evaluation การประเมินสถานะแวดล้อมหรือการประเมินบริบทดังนี้

1. ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน
2. สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน
3. สภาพเศรษฐกิจและสังคมของหมู่บ้าน
4. วัฒนธรรมประเพณี
5. โครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากร
6. ผู้นำชุมชน การรวมกลุ่มและภูมิปัญญาท้องถิ่น
7. โครงการพัฒนาที่ผ่านมา
8. ความเข้มแข็งชุมชน

2. Input Evaluation การประเมินปัจจัยเบื้องต้นหรือปัจจัยนำเข้ามีรายละเอียด ดังนี้

1. นโยบาย ระเบียบแนวทางปฏิบัติ
2. อนุกรรมการระดับอำเภอที่เกี่ยวข้อง
3. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
4. การเตรียมความพร้อม การสร้างความรู้ความเข้าใจแก่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและ

ชาวบ้าน

5. เงินกองทุน 1 ล้านบาท

6. บัณฑิตกองทุน

7. จำนวนเงินกู้

3. Process Evaluation การประเมินกระบวนการมีรายละเอียดดังนี้

1. การจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน

2. การจัดทำเอกสารขอขึ้นทะเบียน

3. ระบบบัญชีกองทุน

4. กิจกรรมเกี่ยวกับสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

- การรับสมัคร

- การหมดสภาพสมาชิก

- ประเภทสมาชิก

- การทำทะเบียนสมาชิก

5. กิจกรรมเกี่ยวกับการกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน

- ขั้นตอนการขอกู้

- การคัดเลือกผู้กู้

- การโอนเงินให้ผู้กู้

- การรับชำระหนี้

6. การส่งเสริมการใช้เงินกู้

7. การแนะนำวิธีทำธุรกิจ

8. การจัดสรรผลประโยชน์

9. การสร้างเครือข่ายและการเรียนรู้โดยบัณฑิตกองทุน

4. Product Evaluation การประเมินผลผลิตมีรายละเอียดดังนี้

1. จำนวนสมาชิกกองทุน

2. จำนวนผู้ได้เงินกู้

3. ยอดเงินที่ให้กู้

4. จำนวนผู้ชำระคืนเงินตามกำหนด

5. ยอดเงินที่มีการชำระคืน

6. การใช้เงินตามวัตถุประสงค์

7. ทักษะคติของชุมชนต่อกองทุน

8. การเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง

9. ความเข้มแข็งของชุมชนที่เกิดจากกองทุนหมู่บ้าน

ตัวชี้วัดหน่วยระบบ B

1. ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator)

1. อาชีพเดิม
2. สมาชิกในชุมชน
3. สภาพการอยู่อาศัย
4. รายได้ของครัวเรือน
5. หนี้สินของครอบครัวก่อนกู้เงินกองทุน

2. ตัวชี้วัด (Input Evaluation)

1. จำนวนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ
2. วัตถุประสงค์การกู้เงินตามโครงการ
3. สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ และ วัสดุคิบในการประกอบอาชีพ
4. ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ
5. จำนวนแรงงาน

3. ตัวชี้วัด (Process Evaluation)

1. การใช้จ่ายเงินกู้
2. การหาความรู้เพิ่มเติม
3. การหาตลาด
4. การทำบัญชีใช้

4. ตัวชี้วัด (Product Evaluation)

1. ผลที่ได้ตามวัตถุประสงค์ของการกู้
2. ผลการใช้เงินกู้ตามวัตถุประสงค์โครงการ

ตอนที่ 4. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การสังเกต (Observation) เป็นเครื่องมือวิจัยที่จะต้องใช้ตัวบุคคลซึ่งในที่นี้คือตัวของผู้วิจัยเองมาทำหน้าที่ในการวัดโดยใช้หู และตาเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดตามเฝ้าสังเกตพฤติกรรมของบุคคลซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างแล้วทำการจดบันทึกข้อมูลที่ได้ไว้ป้องกันการลืมสิ่งที่ได้จากการสังเกต ก่อนการบันทึกควรมีการตีความหมายของพฤติกรรมภายหลังการแต่ไม่ควรตีความหมายในขณะที่ทำการสังเกต และผู้สังเกตหรือวิจัยต้องไม่ลืมว่าพฤติกรรมการแสดงออกที่สังเกตนั้นจะต้องเป็นพฤติกรรมที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา

การสังเกตอาจต้องใช้หรือไม่ใช้ความรู้สึนึกคิดของผู้สังเกตก็ได้ การเก็บข้อมูลด้วยการสังเกต ผู้วิจัยต้องมีการวางแผนล่วงหน้าหรือควรมีการฝึกซ้อมการสังเกตซ้ำหลาย ๆ ครั้ง และควรมีแบบประกอบในการสังเกตและต้องไม่ให้ผู้ถูกสังเกตรู้ตัวว่ามีผู้กำลังเฝ้ามองอยู่เพื่อไม่ให้เกิดการสังเกตนั้น ออกนอกประเด็นที่ต้องการศึกษาควรใช้เวลาในการสังเกตช่วงสั้น ๆ ไม่ควรให้นานเกินไปและควรมีผู้ร่วมสังเกตอย่างน้อย 2 คน สังเกตพฤติกรรมในเรื่องเดียวกัน รูปแบบของการสังเกตอาจแบ่งออกเป็น 2 แบบคือ

ก. การสังเกตโดยตรง (Direct Observation) เป็นการสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่าง แต่ละคนโดยตัวผู้สังเกตหรือผู้วิจัยเอง

ข. การสังเกตทางอ้อม (Indirect Observation) เป็นการให้ผู้อื่นสังเกต พฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่าง แล้วมาเล่าให้ผู้สังเกตหรือผู้วิจัยฟังภายหลัง

ข้อจำกัดของทางสังเกต คือ ผู้สังเกตจะไม่สามารถทำการเก็บข้อมูลที่ต้องการได้ถ้าเหตุการณ์ที่ผู้สังเกตต้องการไม่เกิดขึ้นในระยะเวลาที่ทำการเก็บข้อมูล

4.2 การสัมภาษณ์ (Interview) การสัมภาษณ์เป็นรูปแบบหนึ่งของการสนทนา แต่เป็นการสนทนาอย่างมีจุดมุ่งหมายตามที่ผู้ทำวิจัยกำหนดไว้ผู้สัมภาษณ์ที่ดีจะต้องเป็นผู้ฟังมากกว่าที่จะเป็นผู้พูดเสียเองและต้องไม่หลงเชื่อคำพูดของผู้ถูกสัมภาษณ์ง่าย ๆ เครื่องมือการสัมภาษณ์จะเป็นแบบเดียวกันกับการสังเกต ผู้สัมภาษณ์จะต้องเตรียมการและเตรียมตัวให้พร้อมต้องไม่ทำให้บรรยากาศของการสัมภาษณ์เคร่งเครียดโดยไม่ใช้เหตุอันควรใช้การพูดคุยอย่างเป็นกันเองกับผู้ถูกสัมภาษณ์ และควรแจ้งให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ว่าต้องการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ครั้งนี้ไปใช้ทำอะไร จะเกิดประโยชน์ในด้านใด

การสัมภาษณ์เป็นการเก็บข้อมูลที่มีความสอดคล้องกับการวิจัยชุมชนท้องถิ่นเป็นอย่างมาก เพราะผู้ให้ข้อมูลสามารถให้ข้อมูลได้โดยตรงตามข้อคำถามที่ผู้วิจัยต้องการทราบ ตัวอย่างของคำถามที่ผู้วิจัยต้องการทราบ ตัวอย่างของคำถามที่ผู้วิจัยสามารถนำไปใช้ในการสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง เช่น ข้อคำถามจาก บร. ต่าง ๆ ที่ใช้เป็นส่วนหนึ่งของการเก็บข้อมูลจากชุมชนหมู่บ้านสำหรับโครงการบัณฑิตกองทุน โดยคำถามเหล่านั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับชุมชนหมู่บ้านหรือแม้กระทั่งข้อมูลระดับบุคคล

4.3 แบบสอบถามและแบบสำรวจ

ก. แบบตรวจสอบรายการ (Checklist) เป็นเครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ตอบโดยการทำเครื่องหมายเพื่อแสดงว่า ใช่-ไม่ใช่ , เห็นด้วย-ไม่เห็นด้วย , ไป-ไม่ไป แบบตรวจสอบรายการมีข้อความแบบ ถูก-ผิด

ข. แบบสำรวจ (Inventory) เครื่องมือวิจัยแบบนี้ที่ทำให้ผู้ตอบทำเครื่องหมายเลือกเช่นเดียวกับแบบ Checklist แตกต่างกันตามแบบสำรวจจะถามเพียงเรื่องใดเรื่องหนึ่งเท่านั้น โดยในแต่ละเรื่องอาจมีข้อความหลายข้อเพื่อให้ครอบคลุมสิ่งที่ต้องการจะถามเรื่องที่ถามอาจเป็นเรื่องของความสนใจ เจตคติ พฤติกรรม หรือคุณธรรมด้านต่าง ๆ

ค. แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือวิจัยที่ใช้กันมากที่สุดในการเก็บข้อมูลอาจเป็นแบบให้เขียนตอบ กรอกข้อความสั้น ๆ

ตอนที่ 5 วิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การสังเกตและบันทึก

การสังเกตและบันทึกเกี่ยวกับสภาพทั่วไปด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านตลอดจนการสังเกตและบันทึกขณะร่วมกิจกรรม ทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม

2. การสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตัวแทนกลุ่ม ตลอดจนรายบุคคลในหมู่บ้านโดยใช้แบบรายงานต่าง ๆ (ปร.)

3. การจัดประชุมเวทีชาวบ้าน

4. การศึกษาเจาะลึกรายกรณี จากสมาชิกที่ได้รับอนุมัติเงินกู้จำนวน 59 ราย ที่มีวัตถุประสงค์การกู้แตกต่างกัน

ตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 การวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงบรรยาย (Descriptive Statistics) เป็นค่าสถิติที่แสดงลักษณะและแปรผลอย่างครอบคลุมเฉพาะกลุ่มเป้าหมายที่ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเท่านั้น โดยค่าสถิติที่ได้มีการนำมาใช้ดังนี้

- การแจกแจงความถี่ (Frequency) เป็นค่าสถิติที่แสดงจำนวนในลักษณะของความถี่ของข้อมูลที่เกิดขึ้นในแต่ละสถานการณ์

- ค่าร้อยละ (Percentage) เป็นค่าสถิติพื้นฐานที่นำมาเปรียบเทียบกันที่แสดงว่ากลุ่มเป้าหมายคิดเป็นเท่าไร โดยอาศัยฐานข้อมูลที่มีฐานเท่ากับ 100 หน่วย มีสูตรดังนี้

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนกลุ่มเป้าหมาย}}{\text{จำนวนข้อมูลทั้งหมด}} \times 100$$

6.2 การวิเคราะห์โดยไม่ใช้สถิติ ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของข้อความที่เขียนบรรยายเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจหรือความคิดเห็นใน

ประเด็นที่กำหนดอย่างลึกซึ้งซึ่งเป็นข้อความที่ได้จากแบบสอบถาม การบันทึกผล การสัมภาษณ์ หรือจากการสังเกต โดยการนำข้อมูลมาดำเนินการตามขั้นตอนของการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้หลักการตรรกะเพื่อหาข้อสรุปของข้อมูลที่สามารถนำไปอธิบายในประเด็นที่ต้องการคำตอบได้อย่างชัดเจนหรือตอบยาว ๆ ก็ได้ หรืออาจเป็นแบบ Checklist ผสมกับแบบ Inventory ร่วมกันก็ได้ รูปแบบของแบบสอบถามที่นิยมใช้กันทั่วไปมี 3 แบบคือ

- แบบสอบถามแบบปลายปิด (Closed Form Questionnaire) มักจะมีข้อความและคำตอบให้ผู้ตอบเลือก โดยมีตัวเลือก 2-3 ข้อหรืออาจมีมากกว่าก็ได้

- แบบสอบถามแบบปลายเปิด (Opened Form Questionnaire) เป็นแบบสอบถามที่ไม่มีข้อกำหนดคำตอบแต่จะเปิดโอกาสให้ผู้ตอบสามารถแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่ถามได้อย่างอิสระ

- แบบสอบถามประเภทรูปภาพ (Pictorial Form Questionnaire) เป็นแบบสอบถามที่ใช้รูปภาพแทนข้อความ

ส่วนประกอบของแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูลการวิจัยนั้นจะมีลักษณะการเก็บข้อมูลอยู่ 2 ตอน คือข้อความเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น เพศ อายุ อาชีพ สถานภาพ สมรส วุฒิ การศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และข้อความที่เป็นความคิดเห็นที่ต้องการถามเป็นการเก็บข้อมูลที่เป็นเรื่องของความคิดเห็นของผู้ตอบโดยข้อความอาจเป็นปลายปิดหรือปลายเปิดก็ได้

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

สารนิพนธ์บทที่ 4 ผลการติดตามประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ประกอบด้วยรายงานข้อมูลที่ได้ตามกรอบความคิดทฤษฎีซีพีพีโมเดล (CIPP Model) ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการประเมินบริบทชุมชน

ตอนที่ 2 ผลการประเมินโครงการโดยรวม

ตอนที่ 3 ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

ตอนที่ 4 สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์ 4 ประการ ได้แก่

4.1 เพื่อทราบว่ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบรรลุเป้าหมาย 5 ข้อเพียงใด

4.2 เพื่อทราบว่าปัจจัยด้านบวกและด้านลบอะไรบ้างที่สนับสนุนหรือขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุน

4.3 เพื่อทราบว่าได้เกิดองค์การเครือข่ายการเรียนรู้หรือไม่จากกระบวนการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้

4.4 เพื่อทราบตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

โดยที่จะใช้หลักการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Evaluation) เป็นสำคัญดังนั้นสำหรับตัวชี้วัดหรือตัวแปรที่ผู้ทำสารนิพนธ์ไม่สามารถตั้งเกณฑ์การตัดสินค่า " ดี - เลว " ก็จะนำเสนอข้อมูลสภาพจริงเท่านั้น

ตอนที่ 1 ผลการประเมินบริบทชุมชน

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน

1.1 บริบทระดับประเทศ

ประเทศไทยมีแผนซึ่งนำการดำเนินการพัฒนาประเทศมาเป็นเวลา 4 ทศวรรษ การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ ของประเทศไทยที่ดีกว่าเป็นจุดเปลี่ยนผ่านที่สำคัญครั้งหนึ่งของระบบเศรษฐกิจไทยเริ่มขึ้นในศตวรรษปี 2504 ทั้งนี้มีจุดหลักอยู่ที่การขยายตัวทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญโดยกำหนดตามยุทธศาสตร์การพัฒนาแบบไม่สมดุลและเป็นไปตามหลักการของทฤษฎีเศรษฐศาสตร์นีโอ-คลาส ที่เน้นบทบาทของเอกชนเป็นสำคัญและปล่อยให้กลไกการทำหน้าที่จัดสรรทรัพยากรและการพัฒนาได้ดำเนินไปถึงแผนพัฒนาฯฉบับที่ 7 " เศรษฐกิจดี สังคมมีปัญญา การพัฒนาไม่ยั่งยืน " ในแผนพัฒนาฯฉบับที่ 8 ได้สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในลักษณะ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมติดตาม ประเมินผลเพื่อพัฒนาประเทศมีจุดมุ่งหมายถึงการพัฒนาที่ยั่งยืน เน้นคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาเรื่องการมีส่วนร่วมยึดหลักทำคุณภาพที่ดีขึ้นทำให้ชุมชนเข้มแข็ง ส่วนภาพรวมดครงสร้างทางเศรษฐกิจได้

เปลี่ยนจากเกษตรเป็นอุตสาหกรรมอย่างชัดเจน ยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในช่วง 40 ปีที่ผ่านมาเน้นตั้งอยู่บนหลักทฤษฎีการสร้างทันสมัย (Modernization) ที่นำเสนอจากประเทศตะวันตกและใช้ตัวแบบแผนพัฒนาประเทศตะวันตกเป็นแบบในการดำเนินการ เริ่มจากการสร้างภาวะทันสมัยให้แก่ประเทศ การพัฒนาอุตสาหกรรมและโลกาภิวัตน์ ดังนี้

1. เกิดเศรษฐกิจแบบทุนนิยม
2. เกิดระบบผูกขาดอำนาจทางเศรษฐกิจและการเมือง มีข้าราชการใหญ่โตประสานอำนาจอิทธิพลทั้งในเมืองและชนบท
3. เกิดการพึ่งพาเทคโนโลยี
4. เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำของการพัฒนาระหว่างเมืองกับชนบท
5. นิยมตะวันตกทำให้คนไทยลืมนิยามคุณค่าของวัฒนธรรม
6. เกิดการพึ่งพิงหลายสิ่งแวดลอม
7. เกิดปัญหาความยากจน การล้มละลายของเกษตรกรรายย่อย ทำให้ครอบครัวแตกแยกมีการอพยพย้ายถิ่น ปัญหาการขาดแรงงาน
8. เกิดการเสื่อมโทรมทางวัฒนธรรม

9. เกิดปัญหาสุขภาพอนามัยที่เกิดจากการดำเนินชีวิต

นอกจากนี้ในส่วน of ชนบทไทยซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศนั้นความล้มเหลวที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาตามแนวความคิดของระบบแบบทุนนิยมเสรีได้สร้างวิกฤตให้แก่หมู่บ้านในชนบทและประเทศในลักษณะของการล้มละลายทางเศรษฐกิจ กล่าวคือ ทำให้สถาบันครอบครัวล่มสลายทำให้ครอบครัวแตกแยกกันไป ความล้มละลายทางเศรษฐกิจของชุมชนชนบทและความล้มละลายของสถาบันครอบครัวย่อมทำลายชีวิตชุมชนลง

ความล้มเหลวของการพัฒนาได้สร้างความทุกข์ยากให้แก่ชาวชนบทพร้อมกับได้จุดประกายให้ชาวบ้านหลายแห่งที่เคยว่าตามทิศทางการเศรษฐกิจแบบผลิตเพื่อขาย ให้เริ่มหันมามองสภาพความเป็นจริงรู้จักประมาณตนเองและหวนนึกถึงสภาพความเป็นอยู่ของคนรุ่นพ่อ แล้วเริ่มตั้งสร้างฐานการผลิตของตนเองภายในหมู่บ้านรวมถึงการรวมตัวเพื่อดำเนินกิจการสาธารณะในรูปแบบของการประชาคม

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านสิมม หมู่ที่ 1

ชาวบ้านส่วนใหญ่อพยพมาจากต่างถิ่นโดยที่กำหนด พ.ศ. ไม่ได้โดยเห็นว่าที่ตรงที่ตั้งหมู่บ้านในปัจจุบันเป็นเนินกว้าง เป็นสันดอน หรือที่เรียกว่าที่ราบสูงเหมาะแก่การตั้งหมู่บ้านโดยประมาณการเมื่อประมาณ 150 ปีที่ผ่านมา บางคนเชื่อตามตำนานว่าที่แห่งนี้เป็นที่อยู่อาศัยของเสือซึ่งเป็น

สัตว์ที่ดุร้าย ชาวบ้านบางคนจึงนิยมเรียกว่าดอนเสือ ต่อมาจึงเพี้ยนเป็นบ้านดอน เป็นชื่อเรียกของหมู่บ้านจนกระทั่งถึงทุกวันนี้ คาดว่าคนที่อพยพมารุ่นแรกๆ จะเป็นคนไทยโคราช เพราะดูจากภาษาที่ใช้ในปัจจุบันเป็นภาษาโคราช จากการศึกษาผู้มาตั้งถิ่นฐานในบริเวณนี้มากขึ้นจึงเกิดการขยายตัวของชุมชนเรื่อยมา

สภาพปัจจุบัน

1) สภาพทั่วไป

ที่ตั้ง

บ้านดอนหมู่ที่ 1 ตำบลสีมูม อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา อยู่ห่างจากอำเภอเมืองนครราชสีมาระยะทางประมาณ 14 กิโลเมตร โดยแบ่งพื้นที่ออกเป็น 1 ส่วน

ทิศเหนือ ติดกับบ้านสีมูม หมู่ที่ 6, หมู่ที่ 5 ตำบลสีมูม อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

ทิศใต้ ติดกับบ้านมะขาม ตำบลขามทะเลสอ อำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา

ทิศตะวันออก ติดกับบ้านทุ่งกระโดน หมู่ที่ 9 อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอขามทะเลสอ

ภูมิประเทศ

สภาพภูมิประเทศของพื้นที่มีลักษณะเป็นที่ราบสูง มีแหล่งน้ำธรรมชาติ ลำน้ำ ซึ่งเป็นแหล่งน้ำที่มนุษย์เป็นผู้สร้างขึ้นไหลผ่าน เป็นแหล่งน้ำที่สำคัญต่อการดำรงชีพของราษฎร ซึ่งผลให้ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม

ป่าไม้และที่สาธารณะ

ในอดีตหมู่บ้านสีมูม หมู่ที่ 1 เป็นเนินดอน อยู่กลางหมู่บ้าน บริเวณโดยรอบเป็นป่าไม้ ต่อมาเกิดการขยายตัวของชุมชนจึงเกิดการตัดไม้ทำลายป่ามาสร้างบ้านเรือนและที่อยู่อาศัย ปัจจุบันพื้นที่ป่าของหมู่บ้านคงเหลืออยู่ 27 ไร่ในบริเวณวัดป่าวนาลัย และมีสระน้ำวัดป่าเป็นสระน้ำสาธารณะเนื่องจากปัจจุบันมีประปาหมู่บ้านจึงไม่มีใครใช้ประโยชน์จากสระน้ำ แต่ในฤดูแล้งปีไหนที่ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาลก็จะมีคนนำน้ำที่สระแห่งนี้ไปใช้ดื่มเพื่อการบริโภค ชาวบ้านยังคงอนุรักษ์ที่ดินสาธารณะประโยชน์ไว้เป็นอย่างดี

2) ลักษณะประชากร

หมู่บ้านสีมูม หมู่ที่ 1 มีประชากร 611 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ในหมู่บ้านมี 124 ครัวเรือน

ตารางที่ 1 จำนวนและลักษณะของประชากร

ลักษณะประชากร	จำนวน (คน)
1. เพศ	
- ชาย	286
- หญิง	325
2. อายุ	
- 0-12 ปี	132
- 12-20 ปี	105
- 21-60 ปี	302
- 60 ปีขึ้นไป	91
3. ผู้ป่วยที่พบตามโรคต่างๆ	
- โรคเรื้อน	1
- โรคเบาหวาน	1
- โรคความดันโลหิตสูง	13
- ผู้พิการและความดัน	8
- ผู้ป่วยจิตเวช	6
- ผู้ค้าอ็อกาส	4
4. ข้อมูลหลักประกันพยาบาล	
- บัตรผู้นำชุมชน	8
- อสม.	25
- ประกันสังคม	132
- ข้าราชการ	21
- บัตรประกันสุขภาพเอกชน	13
- บัตรประกันสุขภาพถ้วนหน้า	402
5. จบการศึกษา	
- ป.4	76
- ป.6	205
- ม.3	118
- ม.6	80
- ปวช.	65
- ปวศ.	32
- ปริญญาตรี	10

3) ด้านเศรษฐกิจและสังคมของหมู่บ้าน

อาชีพ

ประชากรส่วนใหญ่ของหมู่บ้านประกอบอาชีพเกษตรกรรม รองลงมาคืออาชีพรับจ้าง และรับราชการ ค้าขาย อุตสาหกรรมขนาดเล็ก โรงสี เลี้ยงวัวนม

1) อาชีพทำนา เป็นอาชีพดั้งเดิมของคนในหมู่บ้านปัจจุบันไม่ค่อยมีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง เป็นการเช่านาทำมากกว่า จึงเกิดภาวะเรื่องค่าเช่าที่ดิน ทำให้รายได้จากผลผลิตแต่ละปีมีไม่มากเท่าใดนักเพราะการทำนาในปัจจุบันจะต้องรับภาระ เรื่องปุ๋ย เรื่องค่าแรง ค่าจ้างไถ หว่าน ค่ารถเกี่ยวข้าว เพราะฉะนั้นรายได้จึงไม่ค่อยคุ้มทุนที่ทำเท่าใดนัก

2) อาชีพรับจ้าง เป็นอาชีพที่เกิดขึ้นพร้อม ๆ กับอาชีพอื่น ๆ เพราะแต่ละอาชีพย่อมต้องอาศัยลูกจ้างในการประกอบอาชีพและอีกอย่างในปัจจุบันไม่ค่อยมีใครมีที่ดินทำกินเป็นของตนเองจึงหันมารับจ้างเสียเป็นส่วนใหญ่ ค่าจ้างแรงงานถ้าเป็นการจ้างในการทำการเกษตรจะจ้างวันละ 100-120 บาท/วัน แต่ถ้าเป็นในภาคอุตสาหกรรมที่ทำงานโรงงานจะได้ค่าจ้าง 143 บาท/วัน

3) อาชีพค้าขาย เป็นอาชีพที่ทุกคนอยากทำแต่ขาดเงินทุนในการทำธุรกิจ ในหมู่บ้านมีร้านค้าที่จำหน่ายของชำอยู่ 7 ร้าน นอกจากนั้นก็จะมี โรงสี บั่มน้ำมัน และอุตสาหกรรมขนาดเล็ก (การทำเฟอร์นิเจอร์)

4) การทำผักสวนครัว เป็นอาชีพเสริมจากการทำนาแต่ในปัจจุบันบางคนยึดเป็นอาชีพหลัก ผักที่ปลูกกันส่วนใหญ่จะเป็นต้นหอม และผักใบทุกชนิด การปลูกผักจะมีพ่อค้าคนกลางซึ่งเป็นนายทุนจะเป็นผู้กำหนดราคาบางครั้งจะได้รับราคาร้อยกว่าท้องตลาดมากทำให้ผู้ประกอบการอาชีพนี้มีหนี้และเกิดการกู้ยืมเงินนอกระบบที่ต้องเสียดอกเบี้ยแพงทำให้เกิดความยากจนอีกทั้งยังต้องเสียค่าเช่าที่ดินทำกินอีกด้วย ทำให้เกิดภาวะขาดทุน

5) อาชีพเลี้ยงวัวนม อาชีพนี้เกิดขึ้นมาเมื่อประมาณ 15 ปีที่แล้ว มีผู้เลี้ยงวัวนม ประมาณ 7 ราย รายได้จากการประกอบอาชีพนี้ดีมาก แต่การลงทุนครั้งแรกสูงมากจึงมีผู้ประกอบการน้อยราย นำนมที่ได้นำส่งสหกรณ์โคนมขามทะเลสอ ปัญหาของคนประกอบอาชีพนี้คือ โรคระบาดในวัวหรือวัวป่วย จะได้รับนมน้อย หรือบางครั้งจะส่งนมไม่ได้เลย เพราะคุณภาพของนมไม่ดีพอ ปัญหาอีกอย่างคือเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์มีน้อยจึงมีการดูแลเกษตรกรไม่ทั่วถึง

6) อาชีพเลี้ยงสัตว์ เช่น สุกร เป็ด ไก่ไข่ เกษตรกรส่วนใหญ่ ประสบปัญหาเรื่องอาหารสัตว์แพง แต่ราคาสินค้าต่ำ จึงทำให้เกิดภาวะขาดทุน

หน่วยธุรกิจในเขตหมู่บ้าน

โรงสี	2 โรง
อุตสาหกรรมขนาดเล็ก	3 แห่ง

ปิ่นน้ำมัน 1 แห่ง

ร้านค้า 7 แห่ง

4) ด้านวัฒนธรรมและประเพณี

ที่หมู่บ้านมีสำนักสงฆ์ 1 แห่ง เรียกว่า วัดป่าวนาลัย มีพระสงฆ์ 5 รูป เณร 1 รูป ชาวบ้านส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ชาวบ้านสืบทอดประเพณีที่ 1 จะไปทำบุญที่วัดในวันสำคัญทางศาสนา แต่ชาวบ้านบางคนจะไปวัดสืบทอดได้ที่หมู่บ้านที่ 2 ตำบลสิมมมิงงานประเพณี ได้แก่

1) บุญกลางบ้าน จะจัดขึ้นทุกปี ชาวบ้านจะนำอาหารมาร่วมกันถวายพระ แล้วก็ฟังธรรมเทศนา หลังจากนั้นจะนำอาหารที่นำมาพร้อมรับประทานอาหาร

2) การเลี้ยงผีปู่ตาประจำหมู่บ้าน จะจัดขึ้นในเดือน 6 จะหาคนทรงเข้ามาเลี้ยงผีปู่ตาโดยจัดเครื่องไหว้ตามประเพณี และชาวบ้านก็จะนำอาหารมาร่วมรับประทาน

3) ประเพณีวันสงกรานต์ จะมีการรดน้ำคำหัวผู้สูงอายุในหมู่บ้าน เด็กและเยาวชนก็จะมาร่วมกันเตะตะกร้อ ตะฟุตบอล องค์การบริหารส่วนตำบลสิมมมิงงานทุกหมู่บ้านร่วมกันจัดการแข่งขันกีฬาให้เกิดความสนุกสนานและเป็นการส่งเสริมเยาวชนให้เลิกเสพยาเสพติดอีกทางด้วย

4) บุญเข้าพรรษา ก็จะมีการนำอาหารหวานคาวไปถวายพระที่วัดและมีการถวายเทียนจำพรรษา คนเฒ่าคนแก่ที่หมู่บ้านก็จะ ไปถือศีลอยู่ที่วัดจนตลอดพรรษา

5) บุญสาต หรือบุญเดือน 10 ชาวบ้านจะนำอาหารหวานคาวไปถวายพระที่วัดและที่สำคัญจะมีการส่งขนมกระยาสาตให้บรรพบุรุษและญาติสนิทเพื่อเป็นการตอบแทนพระคุณของท่าน

6) บุญออกพรรษา จะมีการนำอาหารแห้งเพื่อไปตักบาตรที่วัด บ้างก็มีข้าวสาร บ้างก็เป็นส้ม ฯลฯ เป็นบุญใหญ่ที่ตำบลสิมมมิงงานจะมีประเพณีเวียนให้ไปตักบาตรครบทุกวัดโดยผลัดเปลี่ยนกันปีละ 1 วัด เรียกว่าการตักบาตรเทโว นอกจากนั้นทางวัดได้จัด การกวนข้าวกระยาครุ ซึ่งเป็นข้าวที่อุดมสมบูรณ์ที่สุดตามความเชื่อของชาวบ้าน หลังจากตักบาตรเสร็จแล้วจะมีการนำข้าวกระยาครุนี้ไปทำขวัญที่นาของตนเองเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจในการปลูกข้าวให้ได้ผล

7) เทศมหาชาติ จะจัดหลังจากที่ออกพรรษาแล้วควบคู่ไปกับบุญกฐินจะมีการไปฟังเทศน์ที่วัดและนำอาหารแห้งไปถวายพระ

8) ประเพณีลอยกระทง วันเพ็ญ เดือน 12 ชาวบ้านจะนำกระทงที่ทำเองจากเศษวัสดุ หรือจากใบตองไปลอยตามคลอง และสระน้ำในหมู่บ้านเพื่อเป็นการขอโทษเจ้าแม่คงคาและเห็นคุณค่าของน้ำที่ใช้และดื่มกินกันอยู่ประจำ

5) โครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากร

ไฟฟ้า หมู่บ้านสิมม หมู่ที่ 1 ได้รับกระแสไฟฟ้าเข้ามายังหมู่บ้านเมื่อปี 2522 ปัจจุบันมีครบทุกหลังคาเรือน แต่ปัญหาที่พบมักจะมีขาดกระแสไฟฟ้าสำหรับบ้านเรือนที่ขยายเขตออกห่างไกลจากหมู่บ้านเดิม

ประปา ประปาหมู่บ้าน สร้างเมื่อ พ.ศ. 2531 มีประปาใช้ครบทุกครัวเรือน

ถนน บ้านสิมม หมู่ที่ 1 เมื่อเริ่มก่อตั้งไม่มีถนน ชาวบ้านติดต่อกันโดยการเดิน และเกวียน ต่อมาชาวบ้านช่วยกันสร้างถนนดินขึ้นตามถนนที่เกวียนผ่าน ปัจจุบันได้พัฒนาโดยได้รับงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบลสิมมในการสร้างถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก 2 สาย เป็นถนนซอยในหมู่บ้าน และยังคงเป็นถนนลูกรังอีก 1 สาย ทำให้การไปมาของชาวบ้านสะดวก การขนถ่ายสินค้าทางการเกษตรเป็นไปอย่างรวดเร็ว

การชลประทาน บ้านสิมม หมู่ที่ 1 มีคลองชลประทานไหลผ่าน 1 สาย ทำให้การผลิตและการประกอบอาชีพเกษตรกรรมไม่ขาดแคลนน้ำเท่าใดนัก ก็จะมีแต่เวลาหน้าแล้งเท่านั้นที่บางปีไม่มีน้ำในการทำนาปรัง คลองชลประทานที่ไหลผ่านอยู่ภายใต้ความดูแลของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาลำตะคลอง

6) ผู้นำชุมชนการรวมกลุ่ม

ผู้นำส่วนใหญ่ของหมู่บ้านมาจากการเลือกตั้ง ใช้แบบรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ยังคงอยู่แต่เพียงผู้ใหญ่บ้านเท่านั้นที่ยังเป็นรุ่นที่อยู่จนอายุ 60 ปี นอกจากนั้นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมาจากการเลือกตั้งและดำรงตำแหน่ง 4 ปี ผู้นำปัจจุบันในหมู่บ้านสิมม หมู่ที่ 1 ได้แก่

1. นายขวัญ	เฟกขุนทด	ผู้ใหญ่บ้านสิมม หมู่ที่ 1
2. นายทองพูน	สอสูงเนิน	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
3. นางสมใจ	เนียนพลกรัง	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
4. นายสมจิตร	บุญทัน	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลสิมม
5. นายเชาว์	กาญจนกาศ	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลสิมม

การรวมกลุ่ม

1. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต มีทุนในการดำเนินงาน 1,500,000 บาท จำนวนสมาชิก 111 คน ประชานกลุ่ม คือ นายขวัญ เฟกขุนทด บริหารงานโดยคณะกรรมการ เป็นแหล่งเงินทุนที่ชาวบ้านนำเงินออมไว้กับกลุ่มออมทรัพย์และสามารถกู้เงินได้ตามโครงการที่จะนำเงินไปใช้ มีการปันผลปีละ 1 ครั้ง ประมาณวันที่ 1 กุมภาพันธ์ของทุกปี และการคืนเงินกู้ปีละ 1 ครั้ง ดอกเบี้ยสามารถจ่ายได้ทุกเดือน ถือว่าเป็นกลุ่มที่เข้มแข็งและมั่นคง

2. กลุ่มสตรีแม่บ้าน มีการรวมกลุ่มสตรีแม่บ้านของชาวบ้านโดยมีการทำขนม เช่น รังนก กล้วย ฉาบ ขาย แต่กลุ่มเกิดปัญหาเรื่องการปันผลและการแบ่งงานกันทำปัจจุบันไม่มีการทำขนม ยกเลิกกลุ่มสตรีแม่บ้าน

โครงการพัฒนาที่ผ่านมา

1. ถนนคสล. หมู่ที่ 1 ตำบลสีมูม อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา โดยหน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบลสีมูม เมื่อ 12 กันยายน 2543 ปริมาณงาน กว้าง 3 เมตร ยาว 133 เมตร หนา 0.15 เมตร
2. ถนนคสล. หมู่ที่ 1 ตำบลสีมูม อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา โดยหน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบลสีมูม เมื่อ 24 สิงหาคม 2541 กว้าง 4 เมตร ยาว 560 เมตร หนา 0.15 เมตร
3. ซ่อมแซมถนนลูกรัง โดยองค์การบริหารส่วนตำบลสีมูม

ตอนที่ 2 ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ตัวชี้วัดหน่วยระบบ A

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนโดยภาพรวม มี

1. Input Evaluation มีดังนี้

1.1 นโยบายระเบียบแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติจากการสัมมนาและเปิดเวทีชาวบ้านพบว่าชาวบ้านรับนโยบายของรัฐบาล โดยการมีการประชาคมเลือกตั้งคณะกรรมการ การรับสมัครสมาชิก และการร่างระเบียบกองทุนหมู่บ้าน ชาวบ้านส่วนใหญ่เข้าใจว่ารัฐบาลต้องการให้ชาวบ้านมีแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและให้ความสนใจมาสมัครเป็นสมาชิกจำนวน 75 คน ชาวบ้านให้ความร่วมมือและเข้าใจระเบียบกองทุนแห่งชาติและระเบียบกองทุนของหมู่บ้านเพราะช่วยกันร่างระเบียบ โดยการลงมติของชาวบ้าน

1.2 อนุกรรมการระดับอำเภอที่เกี่ยวข้อง พัฒนาชุมชนอำเภอเมือง โดยนายทวีศักดิ์ ให้ความรู้กับชาวบ้านเรื่องนโยบาย สมาชิก การปล่อยกู้ ระเบียบวาระ ขั้นตอน การปฏิบัติเกี่ยวกับการติดต่อธนาคารออมสิน อีกทั้งพัฒนาชุมชน ยังเป็นผู้ประเมินความพร้อมของหมู่บ้านเพื่อส่งไปยังกองทุนแห่งชาติอีกด้วย ชาวบ้านได้รับความรู้จากพัฒนาชุมชนอยู่ตลอดเวลา มีการจัดอบรมทำบัญชีให้กับชาวบ้านภายใน 1 ปีที่ผ่านมาจัดอบรม 2 ครั้ง อีกทั้งยังจัดให้มีประธาน คอช.ระดับตำบลและระดับอำเภอขึ้นเพื่อเป็นศูนย์ประสานงานเกี่ยวกับกองทุนเงินล้าน โดยเฉพาะ

1.3 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมาจากการเลือกตั้งในวันที่ 12 กรกฎาคม 2544 จำนวน 10 คน แบ่งเป็นชาย 5 คน หญิง 5 คน คณะกรรมการส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ที่แตกต่างออกไป คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านทุกคนมีคุณสมบัติ

ครบถ้วนตามระเบียบของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านทุกคน นอกจากนี้ยังมีผู้ทรงคุณวุฒิ 1 คน ที่ปรึกษา 1 คน

1.4 การเตรียมความพร้อม การสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชาวบ้าน

- ร่างระเบียบข้อบังคับสำหรับใช้ในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน
- ระเบียบข้อบังคับมีข้อกำหนดเรื่อง การเข้าเป็นสมาชิก การลาออก การฝากเงินออม การถือหุ้น ค่าธรรมเนียม และอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับสมาชิก

1.5 เงินกองทุน 1 ล้านบาท เงินกองทุน 1 ล้านบาท เปิดบัญชีเงินฝากกับธนาคารออมสิน เลขที่บัญชี 064310-20-098169-0 ธนาคารออมสิน สาขามุขมนตรี เปิดบัญชีวันที่ 20 กรกฎาคม 2544 ปัจจุบันปล่อยกู้ไป 59 ราย เป็นเงิน 1,009,000 บาท โดยกู้ไปเพื่อพัฒนาอาชีพเดิมที่ประกอบอยู่ คืออาชีพด้านเกษตรกร ค้าขาย เลี้ยงสัตว์ ร้านซ่อมมอเตอร์ไซด์ จากการปล่อยกู้ที่ผ่านมาสามารถกระจายรายได้และผลประโยชน์ไปตามสมาชิกที่มาสมัครเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

1.6 บัณฑิตกองทุน บัณฑิตกองทุนของหมู่บ้านสิมม หมู่ที่ 1 นางเกษมศรี หมวกทอง เข้ารับตำแหน่ง บัณฑิตกองทุน เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2544 ในโครงการการจัดการและประเมินโครงการจากการเข้าร่วมโครงการที่ผ่านมาชาวบ้านไม่เข้าใจบทบาทของบัณฑิตเท่าที่ควรเนื่องจากชาวบ้านมามุ่งหวังว่าบัณฑิตจะเข้ามาช่วยจัดทำบัญชีกองทุนหมู่บ้านแต่บัณฑิตเพียงแต่เข้ามาศึกษาข้อมูลกองทุนหมู่บ้านจึงเกิดความสับสนและไม่เข้าใจบทบาทของบัณฑิตเท่าใดนัก

1.7 จำนวนเงินกู้ จำนวนเงินกู้ 1 ล้านบาท ปล่อยกู้ครั้งแรก 984,000 บาท หลังจากนั้นใช้ดอกเบี้ยปล่อยกู้เพิ่มอีก 2 ราย ปัจจุบันปล่อยกู้ 1,009,000 บาท

2. Process Evaluation การประเมินกระบวนการ มีดังนี้

2.1 การจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน จัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้านสิมมหมู่ที่ 1 ต.สิมม อ.เมือง จ.นครราชสีมา ระเบียบให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 2 กรกฎาคม 2544 ระเบียบส่วนใหญ่จะประกอบด้วยเนื้อหาสาระดังนี้

- การยื่นใบสมัคร
- การคัดเลือกคณะกรรมการ
- การปล่อยเงินกู้
- การขาดการเป็นสมาชิก
- การติดตามตรวจสอบการใช้เงินกู้
- การจัดสรรผลกำไร

2.2 การจัดทำเอกสารขอขึ้นทะเบียน ผู้ใหญ่บ้านเรียกหัวหน้าครอบครัวในหมู่บ้านครอบครัวละ 1 คนเพื่อเปิดเวทีชาวบ้านเพื่อคัดเลือกคณะกรรมการ โดยจะต้องมีหัวหน้าครัวเรือนจำนวนไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของครัวเรือนทั้งหมดในหมู่บ้านเข้าร่วมประชุม การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้ประเมินความพร้อมด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามสภาพความเป็นจริง

2.3 ระบบบัญชีกองทุน มีระบบบัญชี 2 แบบ คือ ระบบบัญชีของธนาคารออมสินและระบบบัญชีกลางของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติทำให้เกิดความสับสนในการจัดทำโดยชาวบ้านไม่รู้ว่าจะมีรูปแบบของระบบบัญชีแบบใด นอกจากนี้จากการฝึกอบรม 2 ครั้งที่ผ่านมาชาวบ้านที่ไปร่วมอบรมยังไม่เข้าใจการจัดทำงบดุล และงบกำไรขาดทุน อีกทั้งยังไม่มีคนติดตามตรวจสอบและสอนบัญชีเพิ่มเติม

2.4 กิจกรรมเกี่ยวกับสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

- รับสมัครสมาชิกจำนวน 75 คน โดยคิดค่าธรรมเนียมแรกเข้า 20 บาท ขึ้นใบสมัครเป็นสมาชิกกองทุนได้ที่คณะกรรมการกองทุนได้เดือนละ 1 ครั้ง คณะกรรมการเป็นผู้พิจารณาว่าจะรับบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิก

- การหมดสภาพการเป็นสมาชิกคือผู้ที่ขาดการเป็นสมาชิกอาจยื่นคำขอสมัครใหม่ได้ แต่ทั้งนี้จะต้องเป็นผู้ที่ขาดจากทะเบียนสมาชิกติดต่อกันไม่น้อยกว่า 1 ปี

- มีการจัดทำทะเบียนสมาชิก ไว้ในทะเบียนคุมลูกหนี้ของคณะกรรมการ โดยให้สมาชิกถือไว้ 1 แผ่น อยู่ที่คณะกรรมการ 1 แผ่น

2.5 กิจกรรมเกี่ยวกับการกู้เงินกองทุนหมู่บ้านสัปดาห์ หมู่ 1

- ขั้นตอนการขอกู้เงินยื่นโครงการที่จะนำเงินไปใช้โดยคณะกรรมการจะพิจารณาตามโครงการที่ขอกู้

- การโอนเงินให้ผู้กู้

- ขั้นตอนการจ่ายเงินกู้

เมื่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง พิจารณาและอนุมัติเงินกู้ให้ผู้ขอกู้เรียบร้อยแล้ว การจ่ายเงินกู้มีขั้นตอนดังนี้

1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง จัดทำหนังสือส่งจ่ายเงินกู้ และ โอนเงินเข้าบัญชีผู้กู้ (ตามแบบฟอร์ม) มอบให้ผู้กู้นำไปติดต่อธนาคารพร้อมสำเนาสัญญาเงินกู้

2. ผู้กู้ให้นำหนังสือที่ได้รับจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง ติดต่อธนาคารเพื่อขอรับเงินกู้

3. ธนาคารตรวจสอบหลักฐาน และจ่ายเงินกู้ให้ผู้กู้

4. ธนาคารจัดทำใบแจ้งยอดบัญชีเงินกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง (statement) ให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเพื่อตรวจสอบ (ณ สิ้นเดือน)

5. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง ลงบันทึกหลักฐานรายตัวในทะเบียนคุมลูกหนี้ พร้อมจัดทำตารางการชำระเงินกู้จำนวน 2 ฉบับ

ฉบับที่ 1 สำหรับผู้กู้ใช้วางแผนการชำระเงินของตนเอง

ฉบับที่ 2 สำหรับคณะกรรมการใช้ตรวจสอบการชำระหนี้

6. เขียนใบสำคัญจ่ายเงิน/เอกสารประกอบการจ่ายเงิน สรุปการจ่ายเงินกู้จากเอกสารหลักฐานการจ่ายเงินในแต่ละวัน หรือ แต่ละเดือน

7. นำใบสำคัญจ่ายเงิน/เอกสารประกอบการจ่ายเงิน ไปลงบันทึกบัญชีกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมืองในแบบฟอร์มหรือสมุดบัญชีที่เตรียมไว้

- ขั้นตอนการชำระเงินกู้

ผู้ชำระหนี้ที่ธนาคาร

ก. หน้าที่ของผู้กู้

1) ผู้กู้ติดต่อบริษัทรับชำระเงินกู้กับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อขอรับหนังสือแจ้งความประสงค์ในการชำระคืนเงินกู้ จำนวน 3 ฉบับนำไปให้ธนาคาร

2) ผู้กุนำเงินไปชำระที่ธนาคาร โดยเขียนใบฝากเงิน ส่งฝากเข้าบัญชีกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง ยื่นพร้อมหนังสือแจ้งความประสงค์ฯ

3) ผู้กู้อรับหนังสือแจ้งความประสงค์ฯ คืนจากธนาคารจำนวน 2 ฉบับ

ฉบับที่ 1 สำหรับผู้กู้เก็บไว้เป็นหลักฐาน

ฉบับที่ 2 มอบให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเก็บไว้เป็นหลักฐาน

ส่วนฉบับที่ 3 สำหรับธนาคารเก็บไว้เป็นหลักฐาน

4) ผู้กุนำหนังสือแจ้งความประสงค์ฉบับที่ 2 ส่งมอบให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

2.6 การส่งเสริมการใช้เงินกู้ คณะกรรมการมีการติดตามความประเมิณผลการใช้เงินกู้ของผู้กู้ทุก ๆ เดือน โดยการสอบถามว่าอาชีพที่ประกอบกิจการอยู่นั้นเป็นอย่างไรบ้างมีปัญหาในการส่งคืนเงินกู้หรือเปล่า เมื่อได้รับคำตอบจากสมาชิกคณะกรรมการก็จะออกเยี่ยมโครงการของสมาชิกหาทางช่วยเหลือ แต่ไม่สามารถให้เงินกู้เพิ่มได้เนื่องจากต้องรอเงินต้น 1 ปี

2.7 การแนะนำวิธีทำธุรกิจ ผู้กู้ในหมู่บ้านส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเดิมอยู่แล้วแต่เงินไปเพื่อพัฒนาอาชีพจึงไม่มีการแนะนำการทำธุรกิจแก่ชาวบ้านแต่จะช่วยเหลือส่งเสริมให้เกษตรกรตำบลให้

ความรู้เกี่ยวกับการใช้จ่าย การใช้จ่าย แก่ชาวบ้าน พร้อมทั้งส่งเสริมในการอบรมดูงานเมื่อมีโอกาส ผู้ใหญ่บ้านก็จะนำลูกบ้านไปดูงาน

2.8 การจัดสรรผลประโยชน์

- 1) เป็นเงินสมทบกองทุนร้อยละ 40%
- 2) เป็นเงินประกันความเสี่ยงอัตราร้อยละ 20%
- 3) เป็นเงินตอบแทนคณะกรรมการกองทุนในอัตราร้อยละ 30%
- 4) เป็นทุนการศึกษาพัฒนาอาชีพและเหตุฉุกเฉิน

3. Product Evaluation

3.1 จำนวนสมาชิกกองทุน 75 คน

3.2 จำนวนผู้ได้เงินกู้ 59 คน

3.3 ยอดเงินที่ให้กู้ 1,009,000 บาท

3.4 ยังไม่มีผู้ชำระคืนเงินกู้

3.5 ผู้กู้ใช้เงินตามวัตถุประสงค์

3.6 ทักษะคติของชุมชนต่อกองทุน

กองทุนหมู่บ้านมีประโยชน์กับชุมชนเป็นอย่างมากเนื่องจากให้เงินทุนในการสร้างงาน สร้างรายได้อย่างแท้จริง ผู้กู้ได้รับเงินกระจายตามชุมชนอย่างทั่วถึง จึงเกิดทัศนคติที่ดีต่อกองทุนหมู่บ้าน

3.7 การเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง ชุมชนมีการพึ่งพาตนเอง เช่น ในการแก้ปัญหาโดยการประชุม จัดเวทีชาวบ้านโดยที่ชาวบ้านออกความคิดเห็นในที่ประชุม เกิดการถกเถียงและได้ข้อมูลที่แท้จริงจากการแสดงความคิดเห็นทำให้หมู่บ้านเดินไปในแนวทางเดียวกัน

3.8 ความเข้มแข็งของชุมชนที่เกิดจากกองทุนหมู่บ้าน ชุมชนเกิดการเรียนรู้พึ่งพากันเองและซึ่งกันและกันจากการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านทุกคนไม่ย่อกรับหน้าที่เป็นกรรมการ เพราะมีความรับผิดชอบสูง เงินเดือนไม่มีแต่พอได้รับเลือกก็จะปฏิบัติหน้าที่อย่างเข้มแข็ง เพื่อชุมชนของตนเองที่บางครั้งนั้นต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานซึ่งกองทุน ไม่มีให้แต่คณะกรรมการก็ช่วยเหลือให้กับชุมชนของตนเอง

ตัวชี้วัดหน่วยระบบ B

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีดังนี้

1. ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator)

1.1 อาชีพเดิมของหมู่บ้านสีมมหมู่ที่ 1 คือ อาชีพเกษตร ค้าขาย เลี้ยงสัตว์ รับจ้าง ผลผลิตด้านการเกษตรจากการเพาะปลูก คือ ข้าวเปลือก เนื้อสัตว์ พืชผักสวนครัว ผลไม้ นมโคดิบ ตู้อูมเนียม ผลผลิตส่วนใหญ่จะทำไปจำหน่ายยังตัวจังหวัดนครราชสีมา

1.2 สมาชิกในชุมชน จำนวนครัวเรือนในหมู่บ้าน 124 ครัวเรือน มีประชากร 611 คน

1.3 สภาพการอยู่อาศัย ชุมชนหมู่บ้านสีมมหมู่ที่ 1 เป็นชุมชนที่ค่อนข้างแออัดการตั้งบ้านเรือนใกล้ชิดกัน เนื่องจากประชากรมากและพื้นที่น้อยทำให้เกิดปัญหาด้านสาธารณสุข การคมนาคม คือถนนไม่สามารถขยายออกไปได้ แต่เกิดความใกล้ชิดทำให้มีความปรองดองช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ผู้นำมีความยุติธรรม ชุมชนเข้มแข็งมีความสามัคคีเกิดขึ้นในชุมชน

1.4 รายได้ของครัวเรือน รายได้เฉลี่ยของประชากรในหมู่บ้านต่อครัวเรือน 25,000 บาท/ปี

1.5 หนี้สินของครอบครัวก่อนกู้เงินกองทุน ชาวบ้านส่วนใหญ่จะมีหนี้อยู่กับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตของหมู่บ้านและเป็นหนี้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธ.ก.ส.) นอกจากนี้ขณะนี้เกิดวงจรการกู้เงินรายวันทำให้ชาวบ้านเสียดอกเบี้ยแพง เกิดความเดือดร้อนอย่างรุนแรง

2. ตัวชี้วัด Input Evaluation

2.1 จำนวนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ เงินกู้ที่ได้รับอนุมัติจำนวน 1,000,000 บาท

2.2 วัตถุประสงค์การกู้เงินตามโครงการ ผู้กู้ได้ยื่นงานเพื่อขอเงินเพื่อพัฒนาอาชีพโดยแบ่งออกเป็น

- ด้านเกษตรกรรม 364,000 บาท
- ค้าขาย 120,000 บาท
- ร้านซ่อม 20,000 บาท
- เลี้ยงสัตว์ 460,000 บาท

2.3 สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ และวัตถุดิบในการประกอบอาชีพ

- สถานที่ใช้ในการประกอบอาชีพ คือที่นา ที่ไร่ เป็นเจ้าของและการเช่าที่ดินทำกิน
- วัสดุอุปกรณ์ส่วนเคิมที่ใช้ในการทำนา ทำไร่
- วัตถุดิบได้ในท้องถิ่น เช่น เมล็ดพันธุ์พืช หญ้าที่ใช้เลี้ยงวัวนม จะปลูกแปลงหญ้าสำรองและรับซื้อจากตลาดสุรนคร โดยใช้ เปลือกข้าวโพดดิบและแห้ง

2.4 ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ ชาวบ้านมีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพดั้งเดิมอยู่แล้วจึงมีความชำนาญในการประกอบอาชีพเป็นอย่างดี

2.5 จำนวนแรงงาน แรงงานส่วนใหญ่จะใช้แรงงานในท้องถิ่นเกิดจากการจ้างแรงงานในการทำไร่ ทำนา ได้รับค่าแรงประมาณวันละ 120 บาท/วัน

3. ตัวชี้วัด Process Evaluation

3.1 การใช้จ่ายเงินกู้ ผู้กู้ใช้จ่ายเงินกู้เพื่อพัฒนาอาชีพเดิมที่มีอยู่ บางรายใช้เงินกู้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ บอกว่าเงินกุน้อยเกินไปไม่เพียงพอในการพัฒนาอาชีพ จึงนำเงินไปใช้หนี้ในระบบบ้าง ใช้หนี้ออมทรัพย์หมู่บ้านบ้าง เพราะบอกว่าช่วยลดภาระในการเป็นหนี้

3.2 การหาตลาด สำหรับอาชีพวัวนมตลาดจะไม่หลากหลายเพราะเป็นข้อตกลงก่อนเลี้ยงวัวนมว่าจะต้องขายนมดิบให้สหกรณ์ของขามทะเลสอ จึงไม่จำเป็นต้องแสวงหาตลาดแต่เพียงว่าผลิตนมดิบให้ได้มากที่สุดเท่านั้น อาชีพทำนาลตลาดส่วนใหญ่จะขายข้าวให้กับโรงสีภายในหมู่บ้านเพราะเชื่อมั่นในกิโลวัตน์น้ำหนักข้าวที่ได้จะได้มาตรฐานดีกว่าขายให้กับพ่อค้าเร่ที่มารับซื้อข้าวในหมู่บ้าน

3.3 การทำบัญชีใช้ ส่วนใหญ่จะเป็นบัญชีค่าใช้จ่ายและบัญชีรายได้ธรรมดาที่ชาวบ้านพอจะทำได้

4. ตัวชี้วัด Product Evaluation

4.1 ผลที่ได้ตามวัตถุประสงค์ของการกู้ ทำให้ชาวบ้านมีเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพได้เป็นอย่างดีเพราะเป็นแหล่งเงินกู้ที่ดอกเบี้ยต่ำ

4.2 ผลการใช้เงินกู้ตามวัตถุประสงค์โครงการ ผู้กู้เงินส่วนใหญ่จะนำเงินไปตรงตามวัตถุประสงค์คือนำไปพัฒนาอาชีพ เดิมที่ทำอยู่จะมีน้อยรายที่ไม่ได้นำเงินไปใช้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์โครงการ อ้างว่าเงินที่ได้รับอนุมัตินั้นน้อย เงินที่ได้ไปจึงใช้หนี้ในระบบหรือในระบบบ้างไม่เหมือนกันทุกราย

ตอนที่ 3 ผลการประเมินเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

ตัวชี้วัดการประเมินเทคนิควิธีการดำเนินกิจการ หมายถึงการจัดกลุ่มผู้กู้ที่ทำกิจการเดียวกันให้คิดกระบวนการวิธีทำงาน (Work Process) จากการประเมินเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้อาชีพทำนาในหมู่บ้าน สรุปได้ดังนี้

1. อาชีพทำนามีปัจจัยนำเข้าที่ดีได้แก่ การมีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง บางรายที่เช่า เสียค่าเช่าถูก มีพันธุ์เมล็ดข้าวที่มีคุณภาพ และเหมาะสมกับสภาพดินและอากาศของจังหวัดนครราชสีมา พันธุ์ข้าวที่นิยมปลูกคือ กข.1 ข้าวเหลืองปลาทิว ที่หมู่บ้านสีมูมปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้งแต่ถ้าปีไหน

ที่ชลประทานมีน้ำกักเก็บที่เขื่อนลำตะคองก็จะได้นำมาปรั้งด้วย โอกาสของการปลูกข้าวค่อนข้างจะดีเพราะว่าฝนตกตามฤดูกาลมีน้ำจากเขื่อนชลประทานสำหรับเกษตรกร

กระบวนการในการผลิตที่หมู่บ้านนิยมปลูกข้าวแบบปักดำไม่นิยมนาหว่าน การปักดำข้าวทำให้ไม่เกิดหญ้าที่มีในนาข้าว ปลูกได้สัก 1 เดือนก็จะใส่ปุ๋ยยูเรีย ประมาณ 3 เดือนจะใส่ปุ๋ยสูตร 16-16-0 อีกครั้งก่อนข้าวตั้งท้องพอข้าวสุกก็จะใช้แรงงานคนในการเกี่ยวข้าว ค่าจ้างแรงงานจะตกประมาณ วันละ 120 บาทผลผลิตที่ได้ค่อนข้างดีคุ้มค่ากับการลงทุน

2. อาชีพค้าขาย อาชีพค้าขายมีปัจจัยนำเข้าที่ดีคือการซื้อวัตถุดิบจากการทำธุรกิจภายในหมู่บ้าน ก็จะเป็นร้านขายของชำจะมีสินค้าหลายชนิดทั้งอาหารสดและแห้ง แม่ค้าในหมู่บ้านมี 7 ร้าน เกิดการแข่งขันกันเองส่วนใหญ่ลูกค้าจะเป็นวงญาติที่อยู่ใกล้เคียงในหมู่บ้านจะขายของดีเป็นบ้างร้าน แม่ค้าส่วนใหญ่จะเดินทางไปซื้อของในจังหวัดนครราชสีมา แล้วนำมาขายต่อในหมู่บ้านรายได้ของอาชีพค้าขายค่อนข้างดีกว่าอาชีพอื่นเพราะทุกร้านเท่าที่สัมผัสและการจัดเวทีแลกเปลี่ยนแม่ค้าทุกคนพอใจในอาชีพของตน แม่ค้าส่วนใหญ่จะขาดเงินทุนในการหมุนเวียนภายในร้านจึงพึ่งพาเงินกู้จากกลุ่มออมทรัพย์และกองทุนหมู่บ้าน

3. อาชีพเลี้ยงวัวนม เป็นอาชีพใหม่ที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านประมาณ 15 ปีที่แล้วเป็นอาชีพที่ลงทุนสูงเพราะราคาวัวประมาณตัวละ 40,000 บาท กว่าจะผลิตนมวัวได้ครบวงจรที่พอจะพึ่งพาตนเองได้ก็ต้องมีวัวประมาณ 6 ตัว เป็นอย่างน้อย แต่เป็นอาชีพอิสระในหมู่บ้านมีผู้เลี้ยงอยู่ 6 ราย วัตถุดิบที่นำมาเลี้ยงวัวจะเป็นข้าวโพดสด ข้าวโพดแห้ง อาหารวัวนม มันสำปะหลัง หญ้า บางรายที่มีที่ดินเยอะก็จะปลูกแปลงหญ้าสำรอง ปัญหาของอาชีพนี้ก็คือราคาวัวสูงขึ้นทุกวันทำให้ต้นทุนในการเลี้ยงสูง หญ้าไม่เพียงพอในการเลี้ยงวัว ปศุสัตว์น้อยเวลาวัวป่วยหรือการผสมเทียมจะมีเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ และยังไม่มีหน่วยงานของรัฐเข้ามาดูแลและให้ความช่วยเหลือน้ำมันวัวที่ได้จะส่งขายที่สหกรณ์ขามทะเลสอ อาชีพนี้มีรายได้ดีและมั่นคงพอสมควร

4. อาชีพเลี้ยงสัตว์ ส่วนใหญ่เกษตรกรในหมู่บ้านจะเลี้ยงสุกร เป็ด ไก่ไข่ อาชีพเลี้ยงสุกรจะรับซื้อลูกสุกรจากฟาร์มในหมู่บ้านมาเลี้ยงรายละไม่เกิน 5 ตัว เลี้ยงเพื่อเป็นเงินเก็บใช้เวลาเลี้ยง 4-6 เดือนวัตถุดิบที่นำมาขุนสุกรคือ รำ ปลาข้าว ผักบุง นำมาผสมเข้ากัน แล้วนำไปขุนสุกรอาชีพนี้รายได้ดีขึ้นอยู่กับราคาของลูกสุกรและราคาของสุกรตอนขายได้เพราะราคาขึ้น ๆ ลง ๆ เสมอ

- อาชีพเลี้ยงเป็ด มีอยู่ 2 ราย รายละประมาณ 300 ตัวเลี้ยงเป็ดตามทุ่งนาที่ยังไม่ได้ปักดำได้เลี้ยงไปเรื่อย ๆ จากการสัมผัสทั้ง 2 รายขาดทุนเนื่องจากอากาศปีนี้ร้อนและแห้งแล้งไม่มีน้ำเลี้ยงทำให้เป็ดไม่ไข่จึงขาดทุนและขายเป็ดในที่สุด

- อาชีพเลี้ยงไก่ไข่ เป็นอาชีพใหม่ที่คนในหมู่บ้านเพิ่มเริ่มมีอยู่ 1 รายเท่านั้นเพราะต้องมีที่ดินเยอะพอสมควรห่างจากหมู่บ้านเพราะขี้ไก่มีกลิ่นเหม็นทำให้เกิดแมลงวันเป็นที่รบกวนชาวบ้าน

นางเป่าเลี้ยงไก่ 500 ตัว มีรายได้หักจากค่าอาหารไก่แล้วเหลือประมาณตัวละ 140 บาทดังนั้นหากลงทุนเลี้ยงไก่จะต้องมีเงินทุนสูง

ตอนที่ 4 สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

1. การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติทั้ง 5 ข้อ พบว่า

1.1 การเกิดกองทุนพบว่าชาวบ้านมีการตื่นตัวตอบรับนโยบายของรัฐบาลเพราะชาวบ้านต้องการเงินทุนในการเสริมสร้างรายได้ พัฒนาอาชีพเดิมที่ประกอบอยู่

1.2 ระบบบริหารกองทุนพบว่ากรรมการทั้ง 10 คนให้ความร่วมมือในการบริหารงานแต่กรรมการทั้ง 10 คนมีคนทำงานจริงแค่ 3-4 คนเท่านั้น เนื่องจากการยุ่งยากที่จะเดินทางไปประชุมพร้อม ๆ กันทั้ง 10 คนก็ยังไม่มีการใช้จ่ายตรงจุดนี้ด้วย การบริหารงานของคณะกรรมการผ่านไปได้อย่างดี ชาวบ้านพอใจการทำงานของคณะกรรมการชุดนี้เป็นอย่างดี ได้รับความยุติธรรมในการพิจารณาเงินกู้เพราะคณะกรรมการรู้จักราคาสินค้าของชาวบ้านเป็นอย่างดีพร้อมทั้งรู้ถึงนิสัยการใช้จ่ายเงินรายได้ รายจ่ายของชาวบ้านแต่ละคนเป็นอย่างไรเพราะใกล้ชิดและดำเนินชีวิตร่วมกันมาอีกทั้งยังเป็นเครือญาติกันประกอบกับคณะกรรมการชุดนี้มาจากชุดที่บริหารงานออมทรัพย์เพื่อการผลิตของหมู่บ้านจึงมีประสบการณ์ในการบริหารงานเป็นอย่างดี

1.3 การเรียนรู้และการพึ่งพาตนเอง บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้เพราะว่าชาวบ้านมีการประชุมการทำประชาคมทุกชั้นตอนของการประชุมจะมีการถกเถียงหาข้อยุติอยู่เสมอมีการประชุมกันประจำเดือนเพื่อหาข้อแลกเปลี่ยนและแจกแจงข้อมูลข่าวสารที่ได้รับมาจากอำเภอเสนอต่อที่ประชุมทำให้เกิดการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

1.4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจพบว่าเม็ดเงินจำนวน 1 ล้านบาทกระจายออกไปครอบคลุมครัวเรือนในหมู่บ้านอย่างทั่วถึงกระตุ้นการใช้จ่ายมีการหมุนเวียนด้านการเงินเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องเพราะอาชีพที่ชาวบ้านกู้เงินไปทำเป็นงาน 1 ปี ถึงจะรู้ว่าได้ผลกำไรเท่าใดแต่บางอาชีพอย่างเช่น ค้าขายหรือวัวนมก็จะเห็นผลกว่าอาชีพด้านการเกษตรมีการทำเศรษฐกิจแบบพอเพียงมาใช้ด้านการเกษตร คือมีการแบ่งที่ดินทำกินออกเป็นส่วนๆ เช่น มีบ่อเลี้ยงปลา มีที่นา มีการปลูกพืชหมุนเวียนไปขายตามร้านค้าจึงทำให้เกษตรกรมีรายได้พอเลี้ยงตนเองและครอบครัวพออยู่พอกิน

1.5 การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งพบว่าชุมชนมีศักยภาพในการบริหารงานจัดการเงินกองทุนของตนเอง จากการที่ชาวบ้านมีส่วนร่วมทุกครั้งที่มีการประชุม ชาวบ้านให้ความสนใจและร่วมมือกัน มีผู้นำที่มีความยุติธรรม ไม่มีอิทธิพลเกิดขึ้นในชุมชนแห่งนี้ มีแต่ความสมัครสมานสามัคคี มีงานบุญประเพณีครั้งใดชาวบ้านหยุดงานพร้อมใจช่วยเหลืออย่างเต็มที่ เมื่อวัดมีงานชาวบ้านจะพร้อมใจไปช่วยอย่างไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย ด้านงานพัฒนาหมู่บ้าน เมื่อมีวันสำคัญ เช่น วันเฉลิม

พระชนมพรรษา ก็จะมีการออกจากบ้านตั้งแต่เช้าไปกางหญ้าตามริมถนน ตัดต้นไม้ที่เกาะเกาะ กวาดถนนในหมู่บ้าน เก็บขยะ ช่วยกันทำทั้งวันด้วยความพร้อมใจทุกครัวเรือน จะเห็นได้ว่าบ้านสีมม หมู่ที่ 1 เป็นชุมชนที่เข้มแข็งมีการร่วมมือร่วมใจในการทำงานมีศักยภาพเพียงพอในการบริหารงานจัดการกองทุนเงินล้านบาท

2. ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางวัตถุประสงค์ พบว่า

ปัจจัยด้านบวก

1. มีเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน
2. เป็นการสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน
3. ทำให้มีประสบการณ์ในการทำงานร่วมกัน
4. ทำให้ชุมชนเข้มแข็งและมีความสามัคคี
5. เป็นแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ
6. ทำให้ชุมชนกล้าคิดกล้าทำโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น
7. ทำให้คณะกรรมการรู้จักการบริหารจัดการ
8. นำผลกำไรสู่การพัฒนาชุมชน
9. ขจัดปัญหาเงินนอกระบบ
10. สมาชิกส่วนใหญ่นำส่งเงินดอกเบี้ยส่งตามกำหนดเวลา
11. มีระเบียบครอบคลุมรัดกุมตรวจสอบได้
12. คณะกรรมการเสียสละ รับผิดชอบสามัคคีเข้าใจระเบียบกองทุน
13. ช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสให้สามารถสร้างงานได้

ปัจจัยด้านลบ

1. เพิ่มภาระหนี้สินแก่ชุมชน
2. ระยะเวลาการปล่อยกู้สั้นเกินไป
3. ขาดความร่วมมือในคณะกรรมการเนื่องจากไม่มีผลตอบแทนไม่มีงบประมาณในการ

คำแนะนำ

4. เงินไม่พอจ่ายให้สมาชิกกู้
5. ระบบบัญชีขาดบุคลากรที่มีความรู้
6. ประชาชนบางส่วนไม่ให้ความร่วมมือ
7. ระเบียบมีขั้นตอนมาก ปฏิบัติยาก
8. คณะกรรมการไม่เข้าใจหลักการบัญชี ทำบุคคลไม่เป็น
3. ความเข้มแข็งของชุมชน

ชุมชนชาวบ้านสี่มุม หมู่ที่ 1 ตำบลสี่มุม อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคีกันมาก มีความซื่อสัตย์ ยกย่องคนทำความดี มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เมื่อมีผู้เดือดร้อนจะได้รับการช่วยเหลือจากชาวบ้าน ชาวบ้านจะให้ความสำคัญในการอยู่ร่วมกัน ชุมชนมีความเข้มแข็ง ผู้นำชุมชนมีความยุติธรรม และมีคุณธรรม ไม่ว่าจะเป็นผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เมื่อมีผู้เจ็บไข้หรือเกิดอุบัติเหตุ จะไม่เหมือนชุมชนเมืองที่รอแต่ ป.ตักตึง แต่ที่ชุมชนจะให้ความช่วยเหลือกันโดยไม่คิดว่าเป็นญาติแต่เป็นความสมัครสมานสามัคคีกันมากกว่า แต่ชาวบ้านส่วนใหญ่จบ ป.4ไม่ค่อยมีโอกาสศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเป็นแต่เพียงส่งบุตรหลานคนรุ่นใหม่ให้ได้รับการศึกษาอย่างถ้วนหน้าสมาชิกในชุมชนมีอาชีพที่สามารถเลี้ยงครอบครัวได้ ทุกครัวเรือนมีอาชีพที่แตกต่างกันออกไป ครอบครัวชุมชนมีความอบอุ่นพร้อมหน้ารักใคร่ปรองดองกันทุกครอบครัวถึงแม้จะมีบางครอบครัวที่ลูกๆ จะต้องเดินทางไปทำงานกรุงเทพฯแต่พอช่วงเทศกาลครอบครัวก็จะได้อยู่กันพร้อมหน้า ในชุมชนมีการรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กรที่เข้มแข็งและมีเงินหมุนเวียนภายในหมู่บ้าน คือ กลุ่มออมทรัพย์ และกลุ่มฌาปนกิจหมู่บ้านช่วยเหลือผู้ที่เสียชีวิตภายในหมู่บ้าน ชุมชนมีการประชุมกันเป็นประจำ อีกอย่างคือ ชุมชนมีการช่วยเหลือ เด็ก สตรี คนชรา คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส โดยการร่วมมือกับภาครัฐในการให้ความช่วยเหลือหากมีปัญหาอะไรเกิดขึ้นสมาชิกในชุมชนสามารถช่วยกันวางแผนและแก้ปัญหาไปในแนวทางที่ดีได้เสมอ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายรายงานผลและข้อเสนอแนะ

จากการติดตามผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบ้านสีมู หมู่ที่ 1 ตำบลสีมู อำเภอมือ จังหวัดนครราชสีมา สรุปได้ดังนี้

ตอนที่ 1 สรุป

1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

- เพื่อได้ทราบว่าเงิน 1 ล้านบาท ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินทุนของบ้านสีมู หมู่ที่ 1 ตำบลสีมู อำเภอมือ จังหวัดนครราชสีมา
- เพื่อทราบพฤติกรรมของประชาชน หมู่ที่ 1 ตำบลสีมูอำเภอมือ จังหวัดนครราชสีมาในการนำเงินทุนที่ได้รับการจัดสรรว่าไปนำไปประกอบอาชีพสำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพสร้างงาน สร้างรายได้ หรือลดค่าใช้จ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วนสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิการที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนอย่างไร
- เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้านและชุมชนเมืองของบ้านสีมู หมู่ที่ 1 ตำบลสีมู อำเภอมือ จังหวัดนครราชสีมา
- เพื่อทราบว่าปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบที่ส่งเสริมหรือขัดขวางวัตถุประสงค์มีอะไรบ้าง

2. วิธีดำเนินการ

- ศึกษาให้เข้าใจเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน ในชุมชนท้องถิ่นที่ผู้ทำสารนิพนธ์ปฏิบัติงานที่บ้านสีมู หมู่ที่ 1 ตำบลสีมู อำเภอมือ จังหวัดนครราชสีมา
- ใช้ชีพชีโมเดลวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้านและกำหนดตัวบ่งชี้ที่ลดจนตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูล
- การเก็บรวบรวมข้อมูล
- การประมวลสังเคราะห์ข้อมูล
- การเขียนสารนิพนธ์

3. ผลการดำเนินงาน

จากผลการประเมินโครงการพบว่าชาวบ้านตอบรับนโยบายที่รัฐบาลต้องการให้ชาวบ้านมีทุนในการสร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่าย และเสริมสร้างการพัฒนาอาชีพ โดยมีคณะกรรมการระดับอำเภอ คอยให้คำแนะนำในขั้นตอนการปฏิบัติในการร่างระเบียบกองทุนหมู่บ้าน การเปิดเวทีประชาคมในการคัดเลือกคณะกรรมการ การประเมินความพร้อมของหมู่บ้าน จากอาชีพ รายได้ ประสบการณ์ในการบริหารจัดการเงินทุนที่ผ่านมาจนกระทั่งได้รับเงินจัดสรร 1 ล้านบาท คณะกรรมการดำเนินการจัดทำบัญชีรายได้ รายจ่าย งบดุล และพิจารณาปล่อยกู้ให้กับสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน โดยพิจารณาจากโครงการและวัตถุประสงค์ในการใช้จ่ายเงินกู้ การดำเนินงานของคณะกรรมการมีอุปสรรคมากเนื่องจากขาดความรู้ความสามารถในด้านการจัดทำบัญชี ทั้งยังเกิดความสับสนเนื่องจากรัฐบาลมีการจัดอบรมบัญชีทั้ง 2 แบบ โดยที่คณะกรรมการไม่รู้จะยึดระบบบัญชีแบบใด บางครั้งเงิน 1 ล้านบาท ทำให้เพิ่มภาระหนี้สินแก่ชุมชนเนื่องจากระยะเวลาการชำระเงินกู้สั้นเกินไป ผลผลิตที่ได้ไม่ทันกำหนดในการชำระเงิน รัฐบาลควรจัดงบประมาณมาดูแลตรงจุดการทำบัญชีของกองทุนหมู่บ้าน โดยเฉพาะเพราะชาวบ้านไม่มีความรู้โดยตรงทางด้านบัญชี การจัดอบรมก็สั้นใช้เวลาเพียง 1 วัน ชาวบ้านไม่เข้าใจระบบบัญชีเท่าที่ควร นอกจากนี้ชาวบ้านยังมีการเรียนรู้เพื่อพึ่งพาตนเองเปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีการแลกเปลี่ยนความรู้ในการประกอบอาชีพอย่างสม่ำเสมอแต่ยังไม่ถึงขั้นพึ่งพาตนเองได้ทั้งหมดยังต้องอาศัยความร่วมมือจากภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องอยู่ก็ตาม แต่เท่าที่ผ่านมามีการพัฒนาศักยภาพที่ดี ส่วนเรื่องความเข้มแข็งของชุมชนชาวบ้านสิมม หมู่ที่ 1 มีความซื่อสัตย์ ร่วมมือร่วมใจ มีความสามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกันอยู่ตลอดเวลา

ตอนที่ 2 อภิปรายรายงานผล

1) การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านบ้านสิมม หมู่ที่ 1

- เงินกองทุน 1 ล้านบาท สามารถส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารเงินทุนได้เป็นอย่างดีเนื่องจากคณะกรรมการมีประสบการณ์ในการทำกลุ่มออมทรัพย์อยู่ก่อนแล้วและมีความใกล้ชิดกับชาวบ้านจึงทำให้การพิจารณาเงินกู้เป็นไปได้ง่ายและถูกต้องตามโครงการที่เสนอมา

- พฤติกรรมของประชาชนบ้านสิมม หมู่ที่ 1 ตำบลสิมม อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เมื่อได้รับเงินจัดสรรแล้วส่วนใหญ่จะได้รายละเอียดไม่เกิน 20,000.-บาท ซึ่งไม่เพียงพอในการนำไปลงทุนประกอบอาชีพอื่นแต่ส่วนใหญ่จะนำเงินที่ได้รับจัดสรรไปเสริมอาชีพเดิมที่ทำอยู่ก่อนแล้ว แต่ชาวบ้านพึงพอใจที่ได้รับเงินจัดสรรเพราะดอกเบี้ยต่ำ แต่ระยะเวลาในการชำระหนี้สั้นเกินไปทำให้

บางรายบอกว่าอยากให้ขยายระยะเวลาในการคืนเงินเงินกู้่อออกไปอีก แต่จากการสังเกตชาวบ้านใช้เงินตรงตามวัตถุประสงค์ที่ให้ไว้กับคณะกรรมการ

- ได้ทราบข้อมูลพื้นฐาน ประวัติความเป็นมา การดำรงชีพของชุมชน รู้จักผู้นำชุมชนว่ามีความยุติธรรมชาวบ้านให้ความเคารพนับถือ ชีวิตความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียมประเพณี การสาธารณสุข อีกทั้งทราบความต้องการด้านโครงสร้างพื้นฐานไม่ว่าจะเป็น ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา ที่ยังไม่ทั่วถึงและเพียงพอกับความต้องการของชาวบ้านเท่าใดนัก

4. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

4.1 ปัจจัยด้านบวก

- มีเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน ผลัดเปลี่ยนกันกู้ยืมแต่ส่วนใหญ่เงินกู้จะไม่พอแต่ต้องรอเงินดอกเบี้ยที่ได้รับ

- ทำให้มีประสบการณ์ในการทำงานร่วมกัน
- ทำให้ชุมชนเข้มแข็งและมีความสามัคคี
- เป็นแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ
- ช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสให้สามารถสร้างงานได้
- ทำให้ชุมชนกล้าคิดกล้าทำโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น
- ทำให้คณะกรรมการรู้จักการบริหารจัดการ
- นำผลกำไรสู่การพัฒนาชุมชน
- ขจัดปัญหาเงินนอกระบบ
- สมาชิกส่วนใหญ่นำเงินดอกเบี้ยส่งตามกำหนดเวลา
- คณะกรรมการเสียสละ รับผิดชอบ สามัคคี เข้าใจระเบียบกองทุน

4.2 ปัจจัยด้านลบ

- เพิ่มภาระหนี้สินแก่ชุมชน

- ระยะเวลาการปล่อยกู้สั้นเกินไป

- ขาดความร่วมมือในคณะกรรมการ เนื่องจากไม่มีผลตอบแทน ไม่มีงบประมาณในการดำเนินงาน

- เงินไม่พอให้สมาชิกกู้
- ระบบบัญชีขาดบุคลากรที่มีความรู้
- ประชาชนบางส่วนไม่ให้ความร่วมมือ
- มีระเบียบขั้นตอนมากปฏิบัติยาก

- คณะกรรมการไม่เข้าใจหลักการบัญชี ท่างบคูลไม่เป็น

5. ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนเป้าหมาย

ชุมชนอยู่กันอย่างสามัคคี มีความซื่อสัตย์ ยกย่องคนทำความดี มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ผู้นำชุมชนมีความยุติธรรมและคุณธรรม มีการช่วยเหลือเด็ก สตรี ผู้ด้อยโอกาส มีเงินช่วยเหลือ คนในชุมชนรู้หน้าที่ของตนเอง อยู่กันอย่างสันติและก่อให้เกิดการพัฒนาชุมชนที่ดีต่อไป

6. ผลโดยตรงและผลกระทบต่างๆ คือ

6.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) เมื่อเวลาผ่านไปสมาชิกที่กู้เงินสามารถส่งเงินดอกเบี้ยเป็นประจำทุกเดือนอย่างสม่ำเสมอ ไม่มีรายใดไม่ส่งเลยเพราะเงินที่ได้รับกู้นั้นสามารถทำให้เกิดรายได้ได้อย่างแท้จริง

6.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact) สมาชิกผู้กู้เงินไปสามารถนำเงินไปพัฒนาอาชีพเดิมที่ประกอบอยู่ แต่ยังไม่สามารถปลดเปลื้องหนี้สินที่มีอยู่ก่อนหน้านี้ได้ ส่วนใหญ่จะเป็นหนี้สินธนาคาร ธกส. แต่ศักยภาพในการประกอบอาชีพดีขึ้นกว่าแต่ก่อน มีรายได้เลี้ยงครอบครัวเพียงพอกับค่าใช้จ่าย

6.3 ผลกระทบโดยอ้อม (Indirect Impact) คนในชุมชนมีการแตกความสามัคคีบ้าง เป็นบางกลุ่มที่ไม่พอใจที่คณะกรรมการพิจารณาเงินกู้น้อย แต่ก็คุยกันได้ในชุมชนว่าเหตุผลที่ให้น้อยเพราะอะไร ทำให้จึงให้น้อยเกิดการพูดคุยกันอย่างมีเหตุผล

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบกองทุนหมู่บ้านของบ้านสีมูม หมู่ที่ 1 ยังไม่รัดกุมเท่าที่ควรเกิดความหละหลวมในการเขียนสัญญาเงินกู้

- ควรร่วมแลกเปลี่ยนและแสดงความคิดเห็นร่วมกัน
- ให้คำปรึกษาและหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกันในชุมชน

2. ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุนที่ควรให้มีการปรับปรุงแก้ไข

- คณะกรรมการยังไม่มีความรู้ความสามารถในการจัดทำบัญชีควรมีหน่วยงานเข้ามาดูแลในเรื่องนี้โดยตรง

- คณะกรรมการไม่มีงบประมาณในเรื่องค่าใช้จ่าย เช่น การศึกษาดูงาน เบี้ยประชุม อบรมต่างๆ ในช่วงที่ยังไม่มีผลกำไรจากกองทุน

- คณะกรรมการไม่แบ่งแยกหน้าที่ที่ชัดเจน มีกรรมการทำงานอยู่จริงเพียง 2 - 3 คน เท่านั้น น่าจะมีการแบ่งงานกันทำอย่างทั่วถึง

3. ข้อเสนอแนะนำเงินกู้ไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุน

- สมาชิกกองทุนได้รับเงินกู้น้อย ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายที่สมาชิกจะต้องใช้ในการดำเนินกิจการของตนเอง

- มีบ้างเป็นบางรายที่นำเงินกู้ไปใช้ผิดวัตถุประสงค์โดยที่คณะกรรมการไม่ทราบ ตัวอย่างเช่น บอกว่าจะนำไปเลี้ยงสุกรแต่ไม่มีการเลี้ยงสุกรเกิดขึ้นจริงสร้างความหนักใจให้คณะกรรมการมากพอสมควร

- สมาชิกกองทุนไม่ได้รับเงินกู้ครบทุกรายเนื่องจากเงินไม่พอให้กู้ต้องรอจากดอกเบี้ยที่เกิดขึ้นในภายหลัง

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานมาตรฐานการศึกษา. 2545. ชุดวิชาสารนิพนธ์. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. คู่มือการดำเนินงานสำหรับคณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัดและอำเภอเพื่อเตรียมการจัดตั้ง และดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. คู่มือสำหรับประชาชนเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พ.ศ.2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2544 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2544. กรุงเทพฯ : บริษัทสหพัฒน์ การพิมพ์จำกัด.
- เฉลี่ยว นุรีภักดี และคณะ. 2545. ชุดวิชาวิจัยชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 1 นนทบุรี : บริษัท เอส.อาร์.พรินต์ติ้ง แมสโปรดักส์ จำกัด.
- นิตยา ชูโต. 2538. การประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ : พีเอ็น การพิมพ์
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. 2543. การวิจัย การวัดและการประเมินผล. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศรีอนันต์
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, 2544. คู่มือนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ. นครราชสีมา
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์(บรรณาธิการ). 2544. รวมบทความทางการประเมินโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ 6 ฉบับปรับปรุงเพิ่มเติม : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. www.bot.or.th.